

KOMMUNENS ADRESSSYSTEM

Anvisningar och rekommendationer

Författare: Kommunförbundet

ISBN 978-952-293-843-5 (pdf)

© Finlands Kommunförbund
Helsingfors 2022

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14

PB 200, 00101 Helsingfors

Telefon 09 7711

www.kommunforbundet.fi

Innehåll

Begrepp	5
Inledning	9
1 Nuläget	11
1.1 Adressättning av byggnader	11
1.2 Kommunens adressinfrastruktur och användning av adressinformation	12
1.3 Icke-kommunala adressinformationssystem	13
1.4 Utvecklingsbehov i kommunens adressinfrastruktur	13
1.4.1 Namnarbetet	13
1.4.2 Adresser på hörntomter och längs gång- och cykelleder eller torg	14
1.4.3 Utmärkning av adressnamn och adressnummerskyltar i terrängen	14
1.4.4 Heltäckande adresssystem och entydiga adressuppgifter	15
1.4.5 Bristfällig uppdatering	15
1.4.6 Uppdatering och förmedling av adressuppgifter	15
1.4.7 Kommunsammanslagningar	15
1.4.8 Samarbete över kommungränserna i adressfrågor	16
1.4.9 Beteckningar på affärslokaler	16
1.4.10 Adresser i glesbygden och för byggnader belägna på öar	17
1.4.11 Lokalisering på frilufts- och vandringsleder	17
1.4.12 Lokalisering av adresser med koordinater	17
1.4.13 Kvaliteten på adresser i karttjänster och navigeringssystem	18
2 Uppdatering och utveckling av kommunens adresssystem	20
2.1 Adresssystemet och kommunens uppgifter	20
2.2 Uppdatering av adresssystemet	20
2.3 Samarbete kring namnskicket	21
2.4 Adresssystemets omfattning	22
2.5 Samordning av adresssystem vid kommunsammanslagningar	22
2.6 Adressuppgifter i kommunens datasystem och kopplingar till riksomfattande adressinformationssystem	24
2.7 Utmärkning i terrängen	25
2.7.1 Vägvisningssystemet för landsvägar	26
2.7.2 Namnskyltens syfte	26
2.7.3 Ansvar och rättigheter vid placering av namnskyltar	27
2.7.4 Utplacering av namnskyltar	28
2.7.5 Utplacering av namnskyltar i närheten av landsvägar	28
2.7.6 Planering och utformning av skyltar	29
2.7.7 Texten på en namnskylt	29
2.7.8 Vägnamnsskyltars storlek och placeringen av texten	29
2.7.9 Tillverkning av skyltar	30
2.7.10 Namnskyltar på enskilda vägar	30
2.8 Adressnummerskyltar för byggnader och placeringen av dem	30
2.8.1 Syftet med adressnumreringen	30
2.8.2 Utmärkning av adressnummer	31

2.8.3	Orienteringstavla	32
2.8.4	Utmärkning av positionsuppgifter vid fritidsbyggnader och utflyktsmål	32
2.9	Information om adressfrågor	33
2.9.1	Information till fastighetsägare och fastighetsinnehavare	34
2.9.2	Övrig information	34
3	Adressernas och adresssystemets struktur	35
3.1	Författningar om adressättning	35
3.2	Föremål för adressättningen	35
3.3	Adressens uppbyggnad	35
3.3.1	Gatuadress	35
3.4	Krav som ställs på adresser	37
3.5	Adressens namndel	37
3.5.1	Hävdvunna ortnamn som utgångspunkt	38
3.5.2	Egenskaper hos ett bra adressnamn	38
3.5.3	Beaktande av vägnätets struktur	39
3.5.4	Adressnamnens språk	39
3.5.5	Memorialnamn	40
3.6	Adressnummer	40
3.6.1	Löpande adressnumrering	40
3.6.2	Avståndsbaserad adressnumrering	41
3.7	Adressnumreringens riktning	41
3.7.1	Antal adressnummer per tomt eller byggplats	42
3.8	Adressnumrering av hörnhus	42
3.8.1	Numrering av bostadslägenheter och lokaler	44
3.9	Komplexa adresser i tät bebyggelse	45
3.9.1	Hybridbyggande och komplexa byggnadshelheter	45
3.9.2	Fastigheters interna adresser	45
3.10	Adresser i glesbygdsområden	47
3.10.1	Komplettering av adresssystemet	47
3.10.2	Val av adressnumreringssystem i glesbygdsområden	47
3.11	Adresser till öar och områden utanför vägnätet	52
3.11.1	Adresser på öar	52
3.11.2	Utmärkning av adresser på öar	53
3.11.3	Adressen till postutdelningsstället och avfärdsplatsen på fastlandet till ett objekt på en ö	54
3.11.4	Andra bebyggda strandområden utanför vägnätet	54
4	Användning av lokaliseringsskyltar i terrängen, vid snöskoterleder och friluftsleder	56
4.1	Anvisningar för användning av märket	57
4.1.1	Märkets innehåll	57
4.1.2	Identifiering av märket med ortnamn	57
4.1.3	Märkets placering	57
4.1.4	Märkets utseende	58
4.2	Märkets geografiska information införs i kommunens adress-informationssystem	59

Begrepp

100-system

Adressnumrering baserad på avstånd i ytterst glesbebyggda områden. Adressnumret anger ett avstånd per hundra meter från vägens början till anslutningen eller byggnaden.

10-system

Adressnumrering baserad på avstånd, där adressnumret anger ett avstånd per tio meter från vägens början till anslutningen eller byggnaden.

Adress

En formbunden kombination av information som anger objektets läge. En adress består av ett namn eller flera och eventuellt av nummer och bokstäver.

Adressinformationssystem

Datasystem som används vid upprätthållandet och distributionen av adresssystemet och adressinformationslagret. Från kommunens adressinformationssystem kan adressinformation tas ut för internt bruk i kommunens informationssystem och publiceras som gränssnittstjänst för externt bruk.

Adressnummer

Den sifferdel som ska fogas till gatunamnet och som specificerar fastigheten på gatan eller vägen i fråga och eventuell tilläggsbokstav som fogas till adressnumret.

Adressnummerskylt

Skylt som anger adressnumret. Ägaren till en byggnad ska på en plats (eller vid behov flera) som syns från gatan eller någon annan trafikled och från trafikområdet inne på tomten sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden och trapphuset enligt kommunens beslut. Adressangivelsen ska också vägleda utrycknings- och servicetrafik samt annan trafik till fastigheten (MarkByggl 84 §).

Adressnumrets tilläggsbokstav

En bokstav som har lagts till fastighetens adressnummer när den ursprungliga lägenheten har delats upp i två eller flera separata lägenheter.

Adressregister

Helhet av adressinformation som ingår i kommunernas datasystem för den byggda miljön. Adressregistret hanteras som en helhet, där informationen kopp-

las samman och bildar en enhetlig datamodell. Adressinformation sparas endast en gång i registret och uppdateras då det sker förändringar.

Adresssystem

En helhet som omfattar kommunens eller något områdes adresser. I kommunens adresssystem adressätts alla byggnader och fastigheter på byggnadsplatser och vid behov också andra objekt.

Avståndsbasead adressnumrering

Ett adressnumreringssystem som används i glesbygden och där adressnumret baserar sig på avståndet till en anslutning eller byggnad från vägens början; se 10-systemet, 100-systemet.

Befolkningsdatasystemet

Ett riksomfattande elektroniskt register som upprätthålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Registret innehåller grundläggande uppgifter om finska medborgare och utlänningar som är permanent bosatta i Finland samt om byggnader, byggprojekt, lägenheter och fastigheter.

Besöksadress

En adress som består av en gatuadress och annan vägledande information och där en person, organisation eller något annat specificerat objekt kan nå fysiskt.

Byggplats

En fastighet eller något annat specificerat område som i samband med bygglov anvisas som plats där byggnaden är belägen.

En andra adress

Se parallelladress.

Enskild väg

En väg som underhålls av de fastighetsägare som behöver vägen. Kommunen adressätter också objekt som finns längs enskilda vägar.

Gatuadress

Adress som anges med gatunummer, adressnummer och eventuell lägenhetsbeteckning.

Gatunamn

Ett namn som ges en gata och som i regel bestäms i planläggningsskedet.

Geokodning

Omvandling av adress, lokalisering beteckning eller andra indirekt uttryckta positioner till koordinater.

Hybridbyggnad

En byggnad som har flera olika användningsändamål. I samma byggnad kan det till exempel finnas affärslokaler och bostadslägenheter eller offentlig service, såsom daghem, bibliotek eller skola.

Hävdvunnet Ortsnamn

Ett namn som uppstått spontant bland befolkningen, icke planerat namn.

Komplex byggnad

En byggnad med en komplex bottenlösning och våningar, utskjutande delar eller andra konstruktioner som avviker från traditionella lösningar.

Leveransadress

Leveransadressen är i allmänhet densamma som gatuadressen, men kan också vara adressen till en postlåda som används t.ex. vid utdelning av tidningar i glesbygden. Se gatuadress.

Lokaliseringsmärke

Vägmärke som används på leder i terrängen och som syftar till att underlätta vägledning av hjälp till rätt plats i nödsituationer.

Lägenhetsbeteckning

En lägenhetsbeteckning som används som en del av adressen och som kan bestå av en bokstavsdel, en sifferdel och en tilläggsbokstav.

Lägenhetsbeteckningens tilläggsbokstav

En bokstav som har lagts till i lägenhetsbeteckningens sifferdel när den ursprungliga lägenheten har delats upp i två eller flera separata lägenheter.

Löpande adressnumrering

Ett adressnummersystem för tomtindelning som används inom detaljplaneområdet och där varje tomt tilldelas ett löpande adressnummer.

Memorialnamn

Namn som avsiktligt getts för en plats till minne av en person, en händelse eller någon annan omständighet.

Namnkommitté

En kommitté som tillsatts i vissa kommuner med uppgift att bereda namnfrågor för planläggning samt för olika områden och objekt.

Namnplanering

Planering av officiella namn på platser, organisationer och tjänster.

Namnskytt

En skylt som anger namnet på en gata, väg, byggnad eller fastighet.

Parallelladress

Adress eller adresser som ska användas parallellt med den primära adressen, såsom adressen till personens andra bostad eller en annan adress till samma byggnad.

Postadress

Adress till vilken postförsändelse skickas. Postadressen innehåller gatuadress, postnummer och ortnamn.

Primär adress

Adress som används i första hand, om objektet getts flera adresser. Den primära adressen bestäms i regel utgående från den gata från vilken man tar sig till objektet. Om objektet har endast en adress, är den adressen primär.

Rätt till tillfart

Laglig rätt att passera genom markområde som ägs av någon annan.

System för adressnumrering

Adressnumrering kan baseras på avstånd eller löpande numrering. Se 10-systemet och 100-systemet samt löpande adressnumrering.

Vägdelägare

Person som äger en fastighet som har vägrätt, dvs. rätt att använda en väg eller hålla en väg på en annan fastighets område eller enskild väg samt näringsidkare som har beviljats vägrätt.

Vägförrättning

En förrättning som utförs av en förrättningsingenjör antingen ensam eller tillsammans med två förrättningsmän, där det bland annat fattas beslut om beviljande av vägrätt till en fastighet.

Väglag

Ett organ som består av vägdelägare och som bildats i enlighet med lagen om enskilda vägar (vid en vägförrättning). Organet ansvarar för väghållningen av en enskild väg; se vägförrättning, vägdelägare, enskild väg.

Vägnamn

Namn på väg, jfr. gatunamn

Åtkomstpunkt

Åtkomstpunkten är en koordinatpunkt som visar den plats vid gatan där infarten till fastigheten finns. Genom åtkomstpunkter kan man komplettera adressinformationen och styra rutten till objektet i fråga. Åtkomstpunkten kan gälla hela adressen eller endast en del av de byggnader som finns på adressen eller ingångar till byggnader på adressen.

Inledning

Det är kommunernas uppgift att adressätta byggnader och andra objekt i den byggda miljön som en del av planeringen och förverkligandet av den byggda miljön. Adressättningen av byggnader är en del av planläggnings- och byggnadstillsynsuppgifterna eller sker enligt ett separat beslut av kommunen. I markanvändnings- och byggförfordningen förutsätts att byggnadens adress har märkts ut i terrängen innan byggnaden tas i bruk. Syftet med denna anvisning är att hjälpa kommunerna i praktiska frågor som gäller adressättning samt att förenhetliga kommunernas praxis. Utöver att adresserna ska vara uppdaterade är det viktigt att de fungerar i praktiken såväl i terrängen som i elektroniska tjänster då adressinformationen används.

Digitala data är en viktig resurs i dagens samhälle, och att uppgifterna är aktuella och användbara säkerställer att samhället fungerar. De adresser som den offentliga förvaltningen upprätthåller är en central dataresurs i det digitala samhället. Informationen behövs dagligen både i den offentliga och den privata sektorns verksamhet och tjänster.

De rättigheter och skyldigheter som gäller användningen samt ägande och besittning av adressuppgifter som uppkommer i den offentliga förvaltningens lagstadgade uppgifter styrs genom EU:s PSI-, Inspire- och GDPR-direktiv samt genom informationshanteringslagen som trädde i kraft 1.1.2020. Denna anvisning tar inte ställning till tillämpningen av ovannämnda lagstiftning.

Kommunerna har byggt upp adresssystem med stöd av anvisningar som beretts under Finlands stadsförbunds, Suomen Kunnallisliitto och numera Finlands Kommunförbunds ledning. De tidigare anvisningarna från 2006 har nu uppdaterats för att så bra som möjligt tillgodose dagens behov i fråga om adresssystemet. Syftet är att anvisningarna som upprätthålls och publiceras elektroniskt ska uppdateras flexibelt enligt behov i samarbete med kommunerna och de aktörer som drar nytta av adresserna.

Kommunernas adressanvisning är en rekommendation som utarbetats för att underlätta kommunernas arbete i adressfrågor. Kommunen kan också gå in för adresslösningar som avviker från anvisningarna, förutsatt att bestämmelserna i

gällande lagstiftning alltid iakttas.

Medverkande i utarbetandet av anvisningen:

Leila Kivistö, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Tommi Niemi, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Annamari Rätty, Esbo stad
Sami Suviranta, Esbo stad
Sami Suomalainen, Nödcentralsverket
Ulla Onkamo, Institutet för de inhemska språken
Lea Eskelinen, Kuopio stad
Tuija Helminen, Kuopio stad
Tuula Vornanen, Kuopio stad
Aija Holopainen, Lahtis stad
Anne Kuokkanen, Lahtis stad
Sini Kestilä, Lapplands yrkeshögskola
Eija Raasakka, Lapplands yrkeshögskola
Paula Ahonen-Rainio, Lantmäteriverket
Tomi Nurmi, Posten
Hanna Heikkilä, Salo stad
Ari-Pekka Dag, Inrikesministeriet
Rami Ruuska, Inrikesministeriet
Tiina Vesanta, Tammerfors stad
Laura Suurjärvi, Åbo stad
Matti Holopainen, Finlands Kommunförbund
Hanne Lindqvist, Finlands Kommunförbund

Helsingfors, den 18 juni 2020

1 Nuläget

1.1 Adressättning av byggnader

Det är kommunens uppgift att besluta om byggnaders adresser och att sköta adresssystemet, även om lagstiftningen inte innehåller några heltäckande bestämmelser om upprättande och upprätthållande av adresssystem. Grunden för en adress är adressnamnet. Följande bestämmelse om namnplanering finns i 24 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999):

”Detaljplanen innehåller även kommundelarnas nummer och eventuella namn, byggnadskvarterens nummer samt gatornas namn och eventuella namn på andra allmänna områden.”

Kommunen ansvarar för att en byggnad eller en fastighet får en adress. Adressuppgifterna upprätthålls i samarbete mellan kommunens byggnadstillsyn, planläggning och mättningsverksamhet. I kommunerna planeras namnen i samband med markanvändningsplaneringen. I vissa kommuner finns namnkommittéer och i några städer finns en namnplanerare med språkvetenskaplig utbildning.

Även på ett område som inte är detaljplanerat ska kommunen planera och fastställa adressnamnen för att de ska bilda en ändamålsenlig helhet.

Utöver de vägar som kommunen och staten upprätthåller finns det i kommunerna enskilda vägar som upprätthålls av väglag. Även om väglagets medlemmar själva kan besluta om namnet på en enskild väg som de äger, har kommunen rätt och skyldighet att adressätta också enskilda vägar i samklang med adresssystemets övriga namn. I vissa fall kan en enskild vägs adressnamn därför vara annorlunda än det namn som väglaget använder för den.

Namnskyltar på stolpar eller enbart namnskyltar kan i enlighet med 163 § och 161–162 § i markanvändnings- och bygglagen vid behov placeras på fastigheten eller fästas på byggnaden genom överenskommelse med fastighetens ägare och innehavare. I 84 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) finns följande bestämmelse om adressangivelse:

”Ägaren till en byggnad ska på en plats som syns från gatan eller någon annan trafikled och från trafikområdet inne på tomten sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden och trapphuset enligt vad kommunen har beslutat om saken. Adressangivelsen ska också vägleda utrycknings- och servicetrafik samt annan trafik till fastigheten.”

1.2 Kommunens adressinfrastruktur och användning av adressinformation

Kommunens adressinfrastruktur består av ett adresssystem, ett adressdatalager samt ett adressinformationssystem som används vid upprätthållandet och distributionen.

Kommunerna har gått in för ett adressnumreringssystem som baserar sig på löpande numrering eller avstånd (närmare bestämmelser om adressnumreringssystemen finns i avsnitt 3.6). De givna adresserna utgör en adressdataresurs som administreras i kommunens adressinformationssystem. Adressinformationssystemet är en del av tekniska sektorns datasystemhelhet.

Kommunens adresspraxis, adressättningsrutiner och lokala instruktioner har gradvis utformats i det praktiska arbetet och utgående från tidigare rekommendationer av de kommunala centralorganisationerna. Kommunerna bör ha fastställda anvisningar för förfarandet vid adressättning. I många kommuner har den kommunala byggnadstillsynsmyndigheten utfärdat detaljerade tekniska anvisningar om adressnummerskyltar.

I Finland används adressuppgifter till byggnader och bostäder tiotals miljoner gånger per dag; det är alltså en del av daglig verksamhet. De största användargrupperna är myndigheter, transportföretag, invånare och Posten. Kommunerna lämnar ut adressuppgifter för byggnader och fastigheter ur sina egna datasystem till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kommuninvånare och företag.

En av de viktigaste användargrupperna är räddningsväsendet. Om det finns brister i adressinfrastrukturen eller om systemet inte fungerar försämras räddningsverksamheten betydligt i en nödsituation. Nödcentralerna behöver korrekta och noggranna adressuppgifter för att de hjälpende myndigheterna snabbt och säkert ska kunna styras till rätt ställe. För att hjälpen ska hitta fram är det dessutom viktigt att adressen har märkts ut klart och tydligt i terrängen. En fungerande distributionstrafik, behoven inom serviceverksamheten och den övriga affärsverksamheten samt turism och annan fritidstrafik förutsätter också heltäckande, uppdaterade och ständigt tillgängliga adressuppgifter till byggnader och ett enhetligt adressinformationssystem.

1.3 Icke-kommunala adressinformationssystem

Också icke-kommunala adressinformationssystem grundar sig på kommunens adressättning av byggnader och fastigheter. De viktigaste icke-kommunala adressinformationssystemen finns hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Posten, andra distributionsföretag och Lantmäteriverket.

Befolkningsdatasystemet, som upprätthålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, innehåller riksomfattande officiella uppgifter om finländska medborgare och utlänningar som är permanent bosatta i Finland samt deras adresser. Dessutom innehåller registret landsomfattande information om byggnader, bostäder, verksamhetslokaler och fastigheter inklusive adressuppgifter. Den adress som införts i befolkningsdatasystemet för en byggnad eller lägenhet registreras för den person som bor i byggnaden. Byggnaders gatuadresser inklusive koordinaterna till byggnadens mittpunkt som sparas i systemet, utgör grunden för det landsomfattande adressinformationssystemet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata lämnar ut adressuppgifter för byggnader, fastigheter samt personer och företag till myndigheter, offentliga samfund, näringslivet och privatpersoner för ett godtagbart ändamål. Enskilda adressuppgifter fås hos en riksomfattande adresstjänst per telefon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sänder ändrade och nya adresser regelbundet till kunder i den offentliga sektorn.

Posten har ett adressregister som omfattar samtliga postmottagare i Finland. Posten ansvarar för postnummer och ändringar i dem.

Lantmäteriverkets terrängdatabas innehåller hela det finländska vägnätets väg- och gatunamn samt adressnummer för väglinjernas egenskaper (lägsta och högsta nummer på varje vägsegments vänstra och högra sida). Samma adressnummerinformation finns i Digiroad-databasen som upprätthålls av Trafikledsverket.

1.4 Utvecklingsbehov i kommunens adressinfrastruktur

Adressinfrastrukturen anses i princip fungera väl. Utvecklingsbehov som identifierats gäller bland annat adressuppgifternas innehåll, förmedlingen och användningen av adressuppgifter samt vart responsen på felaktiga adressuppgifter ska riktas. I diskussionen har man också lyft fram behovet av att bredda adressbegreppet så att det stöder vägledningen på fastigheten och i byggnaden.

1.4.1 Namnarbetet

De flesta kommuner har inte tillgång till en namnplanerare med språkvetenskaplig utbildning. Brister till följd av detta identifierades i nästan alla kommuner i Kommunförbundets publikation *”Kaavanimien hätäkaste”* som baserar sig

på en enkät som genomfördes för 20 år sedan, år 2000, och situationen har inte förändrats väsentligt sedan dess. Redan i fastställelseskedet förekommer det många skrivfel i planer, kartor, skyltar och annan offentlig användning av officiella namn. Det finns skäl för kommunerna att ta stöd av anvisningar och rådgivning som till exempel Institutet för de inhemska språken tillhandahåller.

Namnsättningen är förknippad med problem också i samband med ändringar i detaljplanen eller när en ny detaljplan genomförs i mindre delar. På ett stort detaljplaneområde kan det till exempel finnas en gata som går genom hela området (t.ex. *Rissogatan*). Om detaljplanen genomförs på ett sätt som är problematiskt med tanke på gatunamnet, till exempel så att gatans båda ändar byggs före mittdelen, finns det risk för att det i området uppstår två gatustumpar som heter *Rissogatan*, och som inte har något samband med varandra på flera år. I sådana fall kan det rentav finnas skäl att ge ett annat namn på gatans andra ände, särskilt om färdigställandet av mittdelen kan dra ut på tiden.

1.4.2 Adresser på hörntomter och längs gång- och cykelleder eller torg

En fastighet kan angränsa till flera gator eller vägar, gång- och cykelleder eller en öppen plats. Det kan också finnas flera anslutningar till fastigheten. I sådana fall kan flera adresser fastställas för fastigheten i kommunens adresssystem. I kommunerna har man olika praxis när det gäller fastställandet av sådana adresser. Det här kan leda till oklarheter i adressuppgifterna. Till exempel har det i vissa icke-kommunala adressinformationssystem reserverats ett utrymme för endast en adress, inte en "parallelladress".

1.4.3 Utmärkning av adressnamn och adressnummerskyltar i terrängen

Kommunen ansvarar för uppsättandet av gatuskyltar- och vägnamnskyltar. Ett problem kan vara att skylten har svag synlighet om den är installerad till exempel för långt från trafikleden eller om en skylt ställvis saknas. Det förekommer också skrivfel på namnskyltarna.

Enligt markanvändnings- och byggförordningen (84 §) är det byggnadens ägare som ska sätta upp adressnumret och den eventuella bokstavsbeteckningen i terrängen. Ägarna har på vissa ställen markerat adressbeteckningar i terrängen och på byggnaderna bristfälligt, särskilt i glesbygdsområden, men också i detaljplaneområden. En brist kan vara att byggnadens adressnummer och bokstavsbeteckningar är placerade på ett ställe med svag synlighet. I vissa fall är bostadsaktiebolags namnskyltar förvillande lika gatunamnskylten.

I områden där nya gator byggs eller gatunätet omorganiseras innebär ibruktandet av adresser alltid problem under övergångsperioden i viss mån. Under pågående arbete kan det vara svårt att hitta fram och förstå hur adresserna kommer att fungera och vägleda framöver.

Rekommendationen är att väglagets namn inte alls ska märkas ut i terrängen, eftersom det kan likna ett adressnamn som finns någon annanstans i kommunen eller i en grannkommun och göra det svårare för till exempel utryckningsfordon att hitta fram till objektet.

1.4.4 Heltäckande adresssystem och entydiga adressuppgifter

Adresssystem används i relativt stor utsträckning i kommunerna både i detaljplanelområden och i glesbygdsområden. Mest brister i täckningen finns det när det gäller fritidsboendet, i synnerhet på öar.

Problem kan uppstå när adressnamn ibland används även i annan form än i officiellt format; namnen förkortas på grund av brist på utrymme eller det görs skrivfel. När adresser sparas, förmedlas och används bör man alltid använda den ursprungliga adressuppgiften som finns i kommunens datasystem.

1.4.5 Bristfällig uppdatering

Problemet med att adressuppgifter för byggnader inte alltid är uppdaterade beror på att förfarandet för förmedling av adressuppgifter är långsamt eller annars är oändamålsenligt. Att adressuppgifterna är uppdaterade är viktigt framförallt för räddningsväsendet, transport, distribution och den kommunala servicen. Verksamhetsområdena är så vidsträckta att det inte går att förlita sig på lokal-känedom för att hitta ett objekt. Det förekommer också brister i uppdateringen av elektroniska adresskartor och övriga adresskartor och adresstjänster.

1.4.6 Uppdatering och förmedling av adressuppgifter

Förfarandet vid förmedling av ändringar i adressinformation varierar mellan olika kommuner. I regel förmedlar kommunen ändringar i enskilda adresser för byggnader och fastigheter till befolkningsdatasystemet via elektroniska system, till exempel via underhållsgränssnittet till befolkningsdatasystemet. Stora kommuner förmedlar massändringar och uppdateringar i byggnaders adressuppgifter i maskinläsbar form direkt till befolkningsdatasystemet. När det görs ändringar i byggnadens adress uppdateras också adresserna till de personer som är inskrivna i byggnaden i fråga samtidigt i databasen hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

1.4.7 Kommunsammanslagningar

I de kommuner som berörs av sammanslagningar ska man i god tid på förhand utreda förekomsten av eventuella överlappande adressnamn samt vidta ändringar för att eliminera överlappande adresser. Detta underlättar avsevärt de kommunala och statliga myndigheternas arbete när kommunsammanslagningen träder i kraft.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillhandahåller avgiftsfritt material i tabellform om överlappande adressnamn i de kommuner som berörs av en kommunsammanslagning. I tabellen anges adressnamnen för de kommuner som är med i sammanslagningen. I fråga om varje väg finns det information om huruvida det finns byggnader på en väg med ett visst namn i flera kommuner som berörs av kommunsammanslagningen. Av tabellen framgår också antalet byggnader på nämnda väg i respektive kommun. Notera dock att det i materialet inte görs någon skillnad mellan olika byggnadstyper. Det kan heller inte användas som grund för att utreda vilken vägs namnändring som skulle innebära störst arbetsmängd eller de högsta kostnaderna för myndigheterna, invånarna och andra användare.

Kommunen kan själv i befolkningsdatasystemet uppdatera adressändringar för byggnader med de uppdateringsmetoder som den har till sitt förfogande. Om adressändringarna görs som samarbete mellan kommunen och magistraten ska detta anmälas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om adressuppgifterna för de byggnader som registrerats i befolkningsdatasystemet ändras, uppdateras ändringarna i befolkningsdatasystemet också för dem som bor i byggnaden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sänder uppgifterna om de förändrade adresserna till flera olika instanser.

1.4.8 Samarbete över kommungränserna i adressfrågor

För organiseringen av tjänster och funktioner behövs regionalt samarbete. Regional verksamhet förutsätter ett enhetligt och fungerande adresssystem som omfattar hela regionen. Om det förekommer likadana adressnamn i grannkommunerna krävs noggrannhet vid nöduttryckningar. Även vid användning av navigatör kan en adress i fel kommun anges i misstag.

För att minska problem av det här slaget är det skäl att i namnplaneringen beakta grannkommunernas adressnamn och undvika att ge namn som medför risk för förväxling. Om en gata eller väg fortsätter över kommungränsen med samma namn, bör adressnumreringen vara fortlöpande.

1.4.9 Beteckningar på affärslokaler

Det är i allmänhet projekteraren i samråd med den som beställt byggprojektet som bereder numreringen av lägenheter och eventuella tilläggsbokstäver. Kommunens byggnadstillsyn förmedlar lägenhetsbeteckningarna för bostadslägenheter tillsammans med övriga uppgifter om byggprojektet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Däremot förmedlar kommunerna inte beteckningar som gäller affärslokaler till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har dock teknisk beredskap att ta emot information också om affärslokaler.

1.4.10 Adresser i glesbygden och för byggnader belägna på öar

I byggnads- och lägenhetsregistret saknas i synnerhet fritidsbyggnader som är belägna i glesbygden. Därför finns adresserna till dem inte nödvändigtvis i kommunens adresssystem och används följaktligen inte av till exempel nödcentralen.

I glesbygden har fastigheter som gränsar till varandra kunnat ges rätt att färdas från olika vägar, vilket gör att de har olika adressnamn trots att de sista metrarna ingår i samma väg. Byggnaden kan också vara belägen långt från den angivna vägen. Fastighetsägaren kan då få en felaktig bild av hur adressnumret har bildats. Om det finns flera byggnader längs samma vägskäl, kan deras nummer på grund av byggandet vid olika tidpunkter vara i ologisk ordning, t.ex. 24a, 24c och 24b, om 24c byggdes i efterhand.

På grund av de olika sätten att ange avstånd, kan det finnas mycket stora mättingsfel i adressnumreringen. Om rätten till tillfart på fastigheten har ändrats vid en lantmäteriförrättning, kan adressen fortfarande ange den tillfart som indragits.

Adresssystemen för objekt utanför vägnätet, i synnerhet öar och vissa fritidsbostäder, är fortfarande delvis bristfälliga. Byggnader på väglösa öar saknar ställvis adress.

1.4.11 Lokalisering på friluftsför- och vandringsleder

Det är svårt att lokalisera platser för nödanmälan på vandrings- och snöskoterleder. När till exempel en person som gått vilse eller fått en sjukdomsattack inte kan meddela exakt var han eller hon befinner sig, är det svårt för nödcentralen att dirigera myndighetshjälp till platsen. Man har försökt lösa problemet genom att utveckla positioneringssystemen för räddningsverksamheten.

1.4.12 Lokalisering av adresser med koordinater

Adressättning för byggnader genom koordinater baserar sig på koordinaterna för byggnadens mittpunkter. De fastställs under kommunens byggnadstillsynsprocess och sparas i kommunens byggnads- och lägenhetsregister. I samband med ansökningar om bygglov i glesbygden kan man inte alltid bestämma byggnadens position tillräckligt noggrant på en karta för att definiera de rätta koordinaterna. Kommunernas byggnadstillsyn har inte heller tillräckligt med verktyg för positionsbestämning i glesbygdsområden för att fastställa nödvändiga koordinater för en byggnads mittpunkt. Kommunen skickar koordinaterna för byggnadens mittpunkt och byggnadernas adresser till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillsammans med de övriga uppgifterna om byggnaden.

Brister och fel i byggnaders koordinater medför problem när det gäller täckningen och tillförlitligheten hos positioneringstjänster som baserar sig på adresser. Fel förekommer i de äldre byggnads- och adressuppgifterna, där koordinaterna fastställts för hand. För att lokalisera och korrigera sådana fel, har kommunerna justerat byggnads- och adressuppgifterna. Detta har gjorts genom att jämföra kommunens ursprungliga material med det material som lämnats in till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det korrigerade datamaterialet skickas som en uppdatering till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som en del av byggnadsdata.

Beträffande effektivisering av transporter och service har man lyft fram behovet av att kunna bestämma positionen för fastigheter, byggnader, verksamhetsställen och till och med bostadslägenheter med hjälp av noggranna och uppdaterade adresser och koordinater. I de adressinformationssystem som systemleverantörerna har planerat för kommunerna har man redan i regel förberett sig på att registrera adressens åtkomstpunkt. Ibruktagandet av funktionerna och kompletteringen av adressuppgifterna har ändå bara börjat i kommunerna.

1.4.13 Kvaliteten på adresser i karttjänster och navigeringssystem

I fråga om de tjänster som kommunen själv publicerar och som innehåller adressuppgifter används den ursprungliga adressinformation som kommunen producerat och publicerat, och tack vare det är kvaliteten den bästa möjliga. System för positionsbestämning med hjälp av koordinater och navigationssystem behöver objektets position som koordinater enligt det geografiska systemet ETRS89(WGS84). För medborgarna finns navigationssystem tillgängliga i smarttelefoner och andra datorer som är anslutna till datanätet samt i nästan alla bilar. Leverantörerna av navigationssystem inhämtar i allmänhet inte ursprungliga adressuppgifter från kommunerna, eftersom de inte har tillgång till kommunens gränssnittstjänst för uppdaterad adressinformation.

Fel som upptäcks i navigationssystem härstammar sällan från kommunens adressdata. Det typiska är att felet finns i tjänsteleverantörens material. Den klart vanligaste orsaken till navigatorernas adressproblem är ändå att slutanvändaren har ett föråldrat kartunderlag i sin utrustning. Huvudaktörerna i fråga om kartunderlag är för närvarande Google, TomTom, OpenStreetMap och Here. Vilken aktörs kartunderlag som används, beror på till exempel applikationen, navigatören eller bilen.

Efter att ha fått respons på en felaktig adressuppgift som användaren upptäckt, ska kommunen först kontrollera om adressuppgiften i fråga är korrekt i kommunens eget adressinformationssystem. Om felet finns i kommunens system ska det korrigeras och den uppdaterade informationen ska skickas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som normal uppdatering av byggnadsuppgifter.

Responser på felaktiga adressuppgifter kan förmedlas till tjänsteleverantörer för kännedom.

- TomTom: <https://www.tomtom.com/mapshare/tools/new/mapshare/>
- Here: <https://wego.here.com/>
- Google: <https://support.google.com/maps/answer/3094088?co=GENIE.Platform%3DDesktop&hl=fi>
- OpenStreetMap: <https://apps.mapbox.com/feedback/#/23.297/70.764/8>

2 Uppdatering och utveckling av kommunens adresssystem

2.1 Adresssystemet och kommunens uppgifter

Alla kommuner använder ett adresssystem som i allmänhet förvaltas i kommunens adressregisterapplikation. Kommunens adressregister är en del av kommunernas datalager om den byggda miljön. Nästan alla kommuner använder redan adressregisterapplikationen.

Beredningen av ett adresssystem är kommunens uppgift. Kommunen ska i huvudsak också upprätta adresssystemet samt styra genomförandet av det. Kommunen fattar beslut om vilket adresssystem som ska användas. Kommunen ansvarar inte för de kostnader som ändringen i adresssystemet eller en enskild adress medför för företag eller invånare.

Adresssystemet godkänns av kommunfullmäktige eller något annat kommunalt organ som fullmäktige har utsett för uppgiften. I fråga om beslutsfattandet i anslutning till uppdateringen av adresssystemet kan den ansvariga myndigheten vara kommunstyrelsen eller en nämnd eller tjänsteman som utsetts för uppgiften.

Kommunen bör ha gällande beslut och anvisningar om det administrativa och tekniska förfarandet vid uppdateringen av adresssystemet.

2.2 Uppdatering av adresssystemet

Att skapa och uppdatera adresssystemet är en naturlig uppgift för kommunens tekniska sektor. Vid planeringen av namndelen ska man vid behov anlita namnexperter. I allmänhet sköts adressättningen i samarbete mellan planläggnings-, mättnings- och byggnadstillsynsmyndigheterna. I kommunens förvaltningsstadga

bör anges vilken nämnd eller vilken tjänsteman som lyder under nämnden som ansvarar för adressfrågor. Nämnden utser vid behov en arbetsgrupp som uppdaterar och utvecklar adresssystemet. Ansvars- och uppgiftsfördelningen i adressfrågor bör specificeras och definieras både när det gäller uppdateringen och utvecklingen av adresssystemet. För adressärenden ska en huvudansvarig utses.

REKOMMENDATION:

Kommunen bör ha gällande beslut och anvisningar för administrativa och tekniska förfaranden kring uppdateringen och utvecklingen av adresssystemet och ansvarsfördelningen.

2.3 Samarbete kring namnskicket

Till kommunens namnarbete hör kännedom om namnskicket i kommunen, med anknytande forskning, om sådan finns, och arbete för ett enhetligt officiellt namnskick i kommunen (namn på områden, adressnamn, namn på andra särskilda objekt såsom parker, torg, broar och tjänster såsom skolor, daghem och busshållplatser).

Vid namnplaneringen utnyttjas sakkunskap inom branschen, kännedom om de lokala förhållandena och språklig sakkunskap. Hjälp kan fås hos Institutet för de inhemska språken. Adresssystemets namnskick är en central del av kommunens namnarbete. I detaljplaneområden fastställs namn på gator och områden i samband med detaljplanen.

Vid behov kan namnen i ett detaljplaneområde ändras genom ett separat beslut av kommunen i enlighet med 55 § i markanvändnings- och bygglagen. Förfarandet är administrativt lättare än att ändra detaljplanen.

I områden där arbetet med att utarbeta en detaljerad plan pågår bör namnskicket anpassas i samarbete mellan kommunens planläggning och dem som ansvarar för adressärenden. I glesbygdsområden fattas beslut om vägarnas namnskick som en del av uppdateringen av adresssystemet i samarbete mellan de kommunala aktörer som ansvarar för adress- och namnärenden.

När nya adressnamn utarbetas kan man som grund för namnplaneringsarbetet använda namn från Lantmäteriverkets grundkarta (<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=sv>) eller samlingar av kommunens folkliga ortnamn (www.nimiarkisto.fi). Ytterligare information om samlingarna fås från Institutet för de inhemska språken.

2.4 Adresssystemets omfattning

Adresssystemet bör täcka både detaljplaneområden och glesbygdsområden. Hela glesbygdsområdet bör ha ett adresssystem som baserar sig på samma numreringsystem (10- eller 100-systemet). I glesbygdsområden bör man sträva efter att också områden med fritidsbebyggelse och bebyggda öar omfattas av kommunens adresssystem.

Målet är att varje tomt och annan byggplats, oberoende av användningsändamål, ska ha en adress som består av ett gatu- eller vägnamn eller annat motsvarande namn, samt ett adressnummer. Adressen bör också märkas ut i terrängen. Namnskyltar ska i regel sättas upp i varje korsning och byggplatsers nummerskyltar ska sättas upp vid byggplatsen eller på byggnadens vägg. Ansvar för att sätta upp en nummerskylt ligger hos fastighetsägaren, inte kommunen. Dessutom bör adressen anges på en uppdaterad adresskarta och i kommunens adressinformationssystem.

REKOMMENDATION:

Kommunens adresssystem ska omfatta alla byggplatser, fritidsbostäder, bebyggda öar samt allmänna samlings- och rekreationsplatser.

2.5 Samordning av adresssystem vid kommunsammanslagningar

Vid kommunsammanslagningar bör man se till att kommunernas adresssystem samordnas så att samma namn inte förekommer flera gånger på olika platser i den framtida kommunens område. Samordningsbehovet uppdagas i allmänhet redan tidigare vid organiseringen av samarbetet mellan räddningsverket, nödcentralen och kommunerna. I samband med förhandlingarna om kommunsammanslagning och i sammanslagningsavtalet bör man ta ställning till en harmonisering av systemen och utse en ansvarig instans för beredningen och genomförandet av förändringarna. Om vägar och gator har samma namn kan namnen ändras i god tid före kommunsammanslagningen. Information om ändringar i adresssystemet och ikraftträdandet vid kommunsammanslagningar bör ges i ett tillräckligt tidigt skede enligt samma principer som vid ändringar i adresssystemet i allmänhet.

Myndigheterna, till exempel sammanslagningsstyrelsen, fattar beslut om kriterierna för namnändring. Beredningen av ändringsarbete och förslag till ändringar görs som tjänsteuppdrag. Besluten om ändringar fattas antingen av till exempel en tjänsteinnehavare eller av kommunstyrelsen, beroende på förvaltningsstadgan i den kommun som slås samman med en annan.

Det gäller att börja bereda samordningen av adresssystemet i ett så tidigt skede som möjligt, flera månader eller rentav år före kommunsammanslagningen. När kommunsammanslagningen träder i kraft är det viktigt att använda både det geografiska informationsmaterialet och en adresskarta där ändringarna redan har gjorts. Väg- och gatunamnsskyltarna ska också bytas efter att besluten har fattats.

Det lönar sig att tydligt räkna upp och prioritera kriterierna för ändring av adressnamnen, samt informera kommuninvånarna och företag om kriterierna. I allmänhet är mängden permanent boende den viktigaste jämförelsegrunden vid beslut om vilket namn som ändras och vilket som får förbli oförändrat. Ändringskriterierna och deras prioritetsordning kan till exempel vara följande:

1. Bebyggelsevolymen invid gatan/vägen, fastställt enligt till exempel
 - a. antalet bebyggda byggplatser
 - b. antalet fast bosatta invånare (flervåningshus vs. småhus)
 - c. övervägande huruvida permanent boende och fritidsboende beaktas separat
2. Mängden företag eller andra betydande objekt
3. Namnets historiska betydelse eller hur välkänt området är
4. Namnet som en del av en större helhet

Det är viktigt att informera invånarna och företagen om ändringsarbetet i de olika skedena av arbetet. I den mån det är möjligt lönar det sig att ge berörda parter möjlighet att ta ställning till olika alternativ eller delta i planeringen av ett nytt namn. När besluten om nya namn och ändringar har fattats ska byggnadernas och fastigheternas ägare och innehavare samt företag underrättas om beslutet.

Utöver namn som är precis likadana kan det vara bra att också göra en förteckning över namn som liknar varandra, och ändra ett av dessa. Exempel på namn som påminner för mycket om varandra är *Bergvägen* och *Bergsvägen* samt *Vitsippsvägen* och *Vitsippevägen*. Det finns ingen anledning att i fråga om vägnamn ta i bruk prefix som hänför sig till en by eller något annat ortnamn. Om det till exempel finns två Björkvägen, är det i allmänhet bättre att ge en av dem ett helt nytt namn (t.ex. *Forsbackvägen*). Preciserande ortnamnsprefix, såsom bynamn, rekommenderas inte i vägnamn (t.ex. *Forsby Björkväg*). Risken med preciserande prefix är att invånarna i en nödsituation utelämnar bynamnet från adressnamnet och kallar på hjälp till Björkvägen, vilket ger nödcentralen fel information.

Vid ändringsarbete ska man också beakta de vägar vars byggnader står på grannkommunens sida (utanför gränsen för den framtida sammanslagna kommunen). Om man från befolkningsregistercentralen endast beställer material om byggnader från de kommuner som slås samman, ingår dessa byggnader och deras adresser inte i materialet. Varje väg som före kommunsammanslagningen haft ett eget namn, ska ha ett eget namn också efter sammanslagningen. Till

exempel får namnet på en större väg inte fortsätta användas på en sidoväg om sidovägen måste byta namn för att namnet redan används. När man överväger nya namn ska man även beakta grannkommunernas namnskick. Ett vägnamn som använts bör inte flyttas till en annan väg.

Inom den framtida kommunens område kan endast ett adressnummersystem för glesbygden användas (10- eller 100-systemet). Om kommunerna som slås ihop har olika system för adressnumrering ska man välja ett av dem och göra behövliga ändringar i numreringen. I den framtida kommunens område kan det också hända att det finns en väg i terrängen som haft samma namn i de två kommunerna, men att numreringen stiger från bägge hållen då man närmar sig den tidigare kommungränsen. I dessa situationer behöver vägnamnet inte nödvändigtvis ändras, utan vägen kan numreras om i den ena kommunens område så att numreringen fortsätter logiskt över den gamla kommungränsen. Samma problem kan också gälla vid gränsen för den framtida kommunen, så det lönar sig att gå igenom även den framtida kommunens yttre gräns och försäkra sig om att adressnumreringen fortsätter på ett logiskt sätt också efter kommunsammanslagningen.

Vid adressändringar kan man också behöva ändra postnumren, vilket ska ske i samarbete med Posten. Kommunen ska meddela ändringar i vägnamn åtminstone till följande instanser:

- Lantmäteriverket
- Posten
- Nödcentralen
- Energi- och vattenbolag/-anläggningar
- Teleoperatörer
- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

2.6 Adressuppgifter i kommunens datasystem och kopplingar till riksomfattande adressinformationssystem

Adressuppgifter till byggnader och fastigheter och uppgifter om namnskicket är en viktig del av kommunens tekniska förvaltnings registersystem och geografiska informationssystem. För att kommunens adresssystem ska fungera är det viktigt att kommunens olika myndigheter genast tar i bruk nya och ändrade adresser.

Målet är att uppgifter om byggnaders och fastigheters adresser och namn kontinuerligt uppdateras så att kommunens olika förvaltningar kan använda dem i olika applikationer för geografiska informationssystem. Adress- och namnuppgifter bör sparas i kommunens datasystem endast en gång för att uppgifterna säkert ska kunna förvaltas effektivt och hela tiden uppdateras utan problem i olika karttillämpningar såsom guidekartor och stomkartor.

Beslut om namnskicket bör dokumenteras, kopplas till adressobjekten och sparas som en del av kommunens registersystem för adresser och namn.

I kommunens geografiska informationssystem anges läget för en byggnads adress i form av koordinaterna för byggnadens mittpunkt eller anslutningen till tomten. Vid behov kan en noggrannare plats anges i vägvisande navigationssystem med hjälp av koordinater för byggnadens ingång, det vill säga åtkomstpunkten.

Kommunen meddelar byggnadernas adresser och ändringar i dem till befolkningsdatasystemet. Kommunens byggnadstillsyn skickar byggnadens adressuppgifter till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillsammans med andra uppgifter om bygglov samt vid ändringar i adresser som sker som separata uppdateringar via elektroniska kanaler. Kommunerna skickar fastigheters adresser till det riksomfattande fastighetsdatasystemet (FDS) i samband med registreringen av fastigheten eller som separat uppdatering. I FDS kan man söka efter uppgifter om en fastighet med hjälp av adressen.

Befolkningsuppgifterna i befolkningsdatasystemet överförs som invånarförteckning till kommunernas och samkommunernas datasystem. I befolkningsdatasystemet kan man också söka fram adresser direkt genom en särskild applikation (VTJkysely). För närvarande är det emellertid inte möjligt att göra direkta adresssökningar i befolkningsdatasystemet med kommunens operativa datasystem.

Adressregistret är ett personregister och omfattas av bestämmelserna i dataskyddslagen (1050/2018) som bland annat begränsar användningen och utlämnandet av personuppgifter.

REKOMMENDATION:

Adress- och namnuppgifter bör vara en del av den tekniska förvaltningens registersystem och geografiska informationssystem i kommunen, vilket gör det möjligt att effektivt uppdatera, distribuera och få tillgång till adressuppgifterna.

Vid utvecklingen av kommunens adresssystem bör det vara möjligt att spara flera adresser för samma objekt och att lokalisera objektet med hjälp av koordinaterna för byggnadens ingång.

Beslut om namnskicket bör dokumenteras, kopplas till adressobjekten och sparas som en del av kommunens registersystem för adresser och namn.

2.7 Utmärkning i terrängen

Vägledningen i terrängen och på trafikleder består av flera olika delar. Trafikledsverket planerar, placerar ut och underhåller skyltningen, vägledningen och

anordningarna på landsvägar. Kommunerna planerar, placerar ut och underhåller vägledningen och anordningar samt namnskyltar på gator, vägar och liknande leder. Det rekommenderas inte att namnskyltar för enskilda vägar märks ut i terrängen. Ägare till fastigheter placerar ut och underhåller nummerskyltar som följer adresssystemet.

Det är viktigt att alla adressangivelser syns bra och i mån av möjlighet kan urskiljas också i mörker, särskilt ur räddningsmyndighetens synvinkel.

2.7.1 Vägvisningssystemet för landsvägar

Figur 1. Vägvisningssystemet för landsvägar hjälper en att hitta fram.

Trafikledsverket ansvarar för vägvisningssystemet på landsvägar. Med hjälp av orienteringstavlor och vägvisare kan väganvändare hitta från en ort till en annan. På orienteringstavlorna och vägvisarna anges utpekade mål på landsvägarna.

2.7.2 Namnskyltens syfte

Syftet med gatu- och vägnamnskyltar är att ange namnet på gatan eller vägen för dem som använder den. Namnskyltar tillverkas, placeras och underhålls vid behov så att de är synliga och läsbara både på gångbanan och på körbanan. Gatu- och vägnamnskyltarna är läsbara när höjden följer rekommendationerna och trafikledens och gatans tillåtna hastighet beaktas. Läsbarheten förbättras om det finns tillräckligt stor kontrast mellan textfärgen och skyltens bottenfärg. Ingen annan information, såsom pilar och reklam, bör finnas på skylten, eftersom för många tecken gör informationen svårtolkad. Utomhusreklam som är avsedd för trafikanter på en landsväg får inte sättas upp utanför ett detaljplaneområde eller inom ett detaljplaneområde på ett sådant trafikområde som avses i 83 § 4 mom. i markanvändnings- och bygglagen (landsvägslagen).

2.7.3 Ansvar och rättigheter vid placering av namnskyltar

Kommunen ansvarar för uppsättandet av namnskyltar på gator och vägar i enlighet med kommunens adresssystem. Syftet med en namnskylt är att ange vilket adressnamn kommunen har gett vägen. Namnskyltar på stolpar eller enbart namnskyltar placeras antingen på kommunens mark eller kan i enlighet med 163 § och 161–162 § i markanvändnings- och bygglagen vid behov placeras på fastigheten eller fästas på byggnaden genom överenskommelse med fastighetens ägare och innehavare.

Vid en gatas eller annan trafikleds korsning eller anslutning får man inte sätta upp en skylt som anger trafikledens namn eller namnet på ett objekt som finns längs med trafikleden utan lov av den kommunala myndigheten.

Längs landsvägar iakttas Trafikledsverkets anvisningar för utplacering av kommunens och enskilda vägars namnskyltar (kapitel 2.7.5). För ett engångsarbete på en landsväg behövs tillstånd av Trafikledsverket. Tillståndet kan tas med i ett avtal som ingås med Trafikledsverket (den lokala NTM-centralen).

Figur 2. Gatu- och vägnamnskyltar och vägvisare.

2.7.4 Utplacering av namnskyltar

I allmänhet placeras gatunamnskyltar direkt bakom gångbanan. Om det inte finns någon gångbana och skylten fästs vid en stolpe ska skylten placeras så att ingen del av den sträcker sig ut på körbanan. Om det ligger en byggnad eller ett stängsel på ett lämpligt avstånd på tomten ska skylten fästas på byggnaden eller stängslet, i allmänhet minst 10 cm från hörnet.

När skyltar placeras på byggnader bör man beakta att fordon som stannar på gatan eller parkerar längs med gatan inte får skymma namnskyltarna.

Namnskyltar ska i allmänhet synas i två riktningar och på tvåspråkiga skyltar ska namnen placeras under varandra. Namnskyltar med text endast på en sida fästs i allmänhet på en vägg, ett staket eller en motsvarande konstruktion. För att namnskylden ska synas också från motsatt körriktning krävs det i vissa fall att en namnskylt också placeras på andra sidan av en anslutande väg.

2.7.5 Utplacering av namnskyltar i närheten av landsvägar

Trafikledsverket har gett anvisningar för placering av namnskyltar och stolpar i närheten av landsvägar (Yleisohjeet liikennemerkkien käytöstä TIEL 2000006 - 03). En namnskylt på en stolpe bör placeras så att avståndet mellan stolpen och landsvägsrenens yttre kant är cirka 4 meter. Skyltens avstånd från kanten av en enskild väg ska vara minst 1,0 meter och högst 3,5 meter. En namnskylt som placeras vid en landsväg ska fästas på en separat, cirka 60 mm tjock stolpe.

I närheten av en landsväg placeras en namnskylt på stolpe alldeles intill vänganslutningen på den sida där den avsedda vägen ligger och i dess riktning. En namnskylt ska placeras så att den inte skymmer befintliga vägvisare eller andra vägmärken och inte heller försvårar underhållet av vägarna. En namnskylt fästs i allmänhet på en separat stolpe, men kan också fästas på en vägg, ett staket eller en motsvarande konstruktion. Vid anslutningar på landsvägar får en namnskylt inte fästas på samma stolpe som sådana vägmärken och vägvisare på landsvägen som ska läsas från samma håll. Det rekommenderas att namnskylden fästs ovanför andra vägvisare. Märk väl att principerna för placering av namnskyltar på vägmärkestolpar är olika på landsvägar som underhålls av Trafikledsverket och gator och vägar som sköts av kommunerna.

En namnskylt ska placeras på en sådan höjd att den är lätt att se. Namnskyltens undre kant ska ligga minst 2,0 meter ovanför vägen, cykelvägen eller gångbanan, normalt dock 2,5 meter.

2.7.6 Planering och utformning av skyltar

Det rekommenderas att namnskyltarnas höjd, texthöjd och utplacering iakttar de principer som anges i denna rekommendation och i ritningsbilagorna (bilaga 1).

Gatu- och vägnamnsskyltar kan genom kommunens beslut också planeras och utformas så att de lämpar sig för de lokala förhållandena och på så sätt stödjer områdets särdrag. I sådana fall kan skyltarna och deras konstruktioner väljas med hjälp av högklassig produktutveckling så att de passar ihop med övriga särdrag i miljön och motsvarar de höga kvalitetsmålen i miljön.

2.7.7 Texten på en namnskytt

Vid planeringen och tillverkningen av gatu- och vägskyltar bör man säkerställa att den text som används är felfri och språkriktig. Vid tillverkningen av namnskyltar bör man använda sig av elektroniskt namnmaterial för att undvika skrivfel.

I korsningar kan gatu- och vägnamnsskyltar ange vilka adressnummer som finns på de olika sidorna av korsningen.

På gatu- och vägnamnsskyltar används typsnittet Helvetica Medium. Texten skrivs med små bokstäver (gemener) med undantag för begynnelsebokstäver, som skrivs med stora bokstäver (versaler).

Texthöjden beror på körbanans högsta tillåtna hastighet. På gatuskyltar rekommenderas det att stora bokstäver ska vara 60–80 mm och små bokstäver 45–60 mm höga. Utanför tätorter är rekommendationen att vägnamnsskyltar vid landsvägar har stora bokstäver som är 80–100 mm och små bokstäver som är 60–80 mm höga.

Till exempel om låga gemener är 45 mm höga är höjden på en stor begynnelsebokstav 61 mm. I ovan nämnda typsnitt varierar bokstävernans höjd en aning och det angivna måttet hänvisar till exempel till bokstaven s. I text varierar mellanrummet mellan bokstäverna mellan 4 och 9 mm så att mellanrummen ser lika stora ut. Mellanrummen kan förstoras en aning om det behövs. Det minsta mellanrummet används då endast en liten yta av bokstäverna ligger nära varandra, till exempel i bokstavskombinationerna po och od. Det största mellanrummet används då bokstäver som ligger bredvid varandra har delar som går parallellt, till exempel mn och lk. På motsvarande sätt är mellanrummet mellan ord 20–35 mm.

2.7.8 Vägnamnsskyltars storlek och placeringen av texten

Namnskyltens höjd är 90 mm då texten ryms på en rad. Om texten delas på två rader är höjden 180 mm. En hjälplinje som underlättar placeringen av texten

finns på 18 mm:s avstånd från skyltens nedre kant. När texten är delad på två rader placeras den övre textradens motsvarande hjälplinje 108 mm från skyltens nedre kant.

Namnet placeras i skyltens längdriktning antingen med början i vänstra marginalen eller mitt på skylten. Samma skylt bör inte ha fler än två rader. I skyltens bägge ändor lämnas ett tomrum på minst ungefär 20 mm.

Vanliga längder på en namnskylt är 550, 650 och 800 mm. Också andra mått kan användas av särskilda skäl. Enligt dessa allmänna anvisningar bör man för skyltar som fästs direkt på en stolpe lägga till 45 mm till de ovan nämnda måtten för att skylten ska kunna fästas.

2.7.9 Tillverkning av skyltar

Namnskyltar bör tillverkas av material som godkänts för vägmärken enligt standarden om vägmärken SFS-EN 12899-1:2001. Vägmärken tillverkas av ett skivmaterial som lämpar sig för ändamålet och som har en reflekterande film. Texten på gatu- och vägnamsskyltar är svart och skyltens botten är reflekterande vit.

2.7.10 Namnskyltar på enskilda vägar

Det adressnamn som kommunen gett och väglagets namn på en enskild väg kan i vissa fall vara samma namn. En namnskylt som satts ut av väglaget kan förvirra tolkningen av den adressnumrering som utgår från adressnamnet, om skyltarna placerats i samma korsning i terrängen. De avstånd som uppmätts vid bestämningen av adressnumren från början av en väg får inte heller förväxlas med de avstånd som uppmätts för att fördela kostnaderna för väghållningen. På grund av risken för förväxling rekommenderas det därför att väglag inte sätter upp namnskyltar på enskilda vägar i terrängen. Om ett väglag för en enskild väg ändå beslutar att skaffa en namnskylt, ansvarar väglaget själv för placeringen och underhållet av skylten. Namnskyltar på enskilda vägar placeras ut enligt samma anvisningar som på gator och vägar som underhålls av kommunen.

2.8 Adressnummerskyltar för byggnader och placeringen av dem

2.8.1 Syftet med adressnumreringen

En adressnummerskylt anger adressnumret för en byggnad eller dess ingång i kommunens adresssystem och vägleder trafiken och larmutryckningar. Ägaren till en byggnad är skyldig att sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden och trapphuset på en plats som syns från gatan eller annan trafikled och från trafikområdet inne på tomten, enligt vad kommunen har beslutat om saken. Kommunernas byggnadstillsyns- och räddningsmyndigheter övervakar adressnumreringen av byggnader.

Figur 3. Byggnadens ägare ska placera adressnumret så att det syns.

2.8.2 Utmärkning av adressnummer

Adressnummerskylten fästs av fastighetens ägare. Adressnummerskylten kan fästas vid byggnadens vägg, dörrlampa, port, postlåda, staket eller en motsvarande konstruktion. Nummerskylten bör dock alltid kunna läsas från gatan eller vägen.

Byggnadens adressnummer anges i regel med ett nummer. I vissa fall kan det för att underlätta och förbättra vägledningen vara motiverat att använda en skylt med gatunamn + adressnummer som byggnadens adressnummer (figur 4). En skylt med namn och nummer skrivs med versaler för att skilja den från kommunens gatunamnsskyltar. För att undvika missförstånd placeras en skylt med nummer och namn i första hand på byggnadens vägg vid den gata som skylten gäller. På dessa skyltar används inga beteckningar eller pilar.

Figur 4. Byggnadens adressangivelse enligt modellen med gatunamn och gatunummer.

En adressnummerskylt som till exempel fästs på en separat stolpe i ett glesbyggsområde ska sättas upp på ungefär 2 meters höjd (figur 5). I glesbyggsom-

råden ska fastighetsägaren se till att det finns en adressnummerskylt i alla korsningar från en namngiven trafikled. För att sätta upp adressnummerskyltar för byggplatser längs en landsväg krävs tillstånd av Trafikledsverket.

Figur 5. Adressnummer i terrängen i ett glesbygdsområde.

2.8.3 Orienteringstavla

Vid behov ska man använda en orienteringstavla som visar byggnadernas läge, trapphus, gatuadresser, gårdsvägar på området och "Här är du"-platsen samt de körvägar som lämpar sig för utryckningsfordon (räddningsväg) (figur 6).

Figur 6. Orienteringstavla.

Det är särskilt viktigt att ha en orienteringstavla på fastigheter med flera byggnader, om ingången till byggplatsen sker från flera gator. Orienteringstavlorna ska placeras på parkeringsplatsen eller vid infarterna. Tavlan ska vara tillräckligt stor för att man ska kunna se den viktigaste informationen utan att stiga ur bilen. Vid behov ska tavlan utrustas med belysning.

2.8.4 Utmärkning av positionsuppgifter vid fritidsbyggnader och utflyktsmål

Det rekommenderas att positionsuppgifterna för fritidsbyggnader och separata bastubyggnader fästs på en synlig plats, till exempel innanför huvudingången.

En blankett för positionsuppgifter (figur 7) kan printas ut från nödcentralsverkets webbplats (<https://112.fi/documents>). I blanketten fyller man tydligt i de koordinater som söks fram till exempel med hjälp av mobilapplikationen 112 Finland. Utskriften bör göras väderbeständig (t.ex. genom laminering).

De som underhåller raststugor, timmerkojor och andra rastplatser bör på motsvarande sätt se till att positionsuppgifterna har märkts ut vid objekten.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Hätätilanne

Hätätilanteessa toimiminen

Hätätilanteessa on tärkeintä muistaa
hätänumero 112 ja soittaa siihen
mahdollisimman nopeasti, jotta apu
saadaan pikaisesti paikalle. **Hätäpuhelun**
soittajan on myös hyvä tietää sijaintinsa ja
erityisesti vapaa-ajanviettopaikan tarkat osoite-
tai koordinaattitiedot. Nämä on syytä selvittää etu-
käteen, jotta apu osataan ohjata oikeaan paikkaan.

Tämän paikan osoite / karttakoordinaatit:

Soita hätänumeroon 112 kiireellisissä,
todellisissa hätätilanteissa:

- hengen, terveyden, omaisuuden tai
ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa,
tai jos on syytä epäillä näin olevan,
- kun haluat ilmoittaa poliisille meneillään
olevasta rikoksesta.

Hätänumeroon 112 ei tule soittaa kiireettömissä
asioissa, pilailu- tai kyselytarkoituksessa.

www.112.fi

www.112.fi/karttakoordinaatit

Figur 7. Blankett för positionsuppgifter.

2.9 Information om adressfrågor

Informationen är en viktig del av hanteringen av kommunens adresssystem. Hörandet av invånarna bör ordnas på ett lämpligt sätt i samband med ändringar i adresssystemet. Det är viktigt att invånarna är medvetna om adressens och adressangivelsens betydelse till exempel i nödsituationer.

2.9.1 Information till fastighetsägare och fastighetsinnehavare

Kommunen bör ge råd i hur adressnummer märks ut i terrängen, och utmärkningen bör övervakas i samband med beviljandet av bygglov och byggnadstillsynen. Samtidigt som fastighetsägarna förpliktas att sätta upp nummerskyltar är det viktigt att framhäva den nytta de själva har av det, och framhålla att brandbilar, ambulanser, polisen och posten kan hitta fram endast genom en ändamålsenlig och tillräckligt synlig numrering. Kostnaden för skylten är liten då man beaktar den nytta den ger fastigheten.

När fastighetsägarna informeras om utmärkningen lönar det sig att samtidigt nämna var nummerskyltar kan köpas. Det kan finnas skäl att komma överens med lokala företagare eller affärer om detta.

Information om en ny eller ändrad adress ska i första hand ges till fastighetens ägare och innehavare genast efter att ett beslut om ändringen har fattats.

Det är naturligtvis fastighetsägarna, fastighetsinnehavarna och företagen i affärslokalerna som ska informera invånarna, bekanta och andra aktörer som de har kontakt med om den nya adressen.

2.9.2 Övrig information

Information om nya adresssystem, nya adresser och ändringar i adressnamnen bör ges åtminstone till följande aktörer och myndigheter:

- Räddningsväsendet
- Nödcentralsverket
- Polisen
- Posten
- Trafikledsverket
- Lantmäteriverket
- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Information bör också ges till andra viktiga aktörer för kommunen och kommuninvånarna, till exempel:

- grannkommuner
- aktörer som ansvarar för elnätet
- församlingar, dagstidningar osv.

3 Adressernas och adresssystemets struktur

3.1 Författningar om adressättning

Det finns inte några bestämmelser i lagar eller förordningar om kommunens adresssystem och inte heller några rekommendationer för den offentliga förvaltningen (JHS). Bestämmelser om gatunamn och annan namnsättning finns i 24 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999). Namnskyltar på stolpar eller enbart namnskyltar kan i enlighet med 163 § och 161–162 § i markanvändnings- och bygglagen vid behov placeras på fastigheten eller fästas på byggnaden genom överenskommelse med fastighetens ägare och innehavare. Allmänna bestämmelser om byggnaders adressnummer och adressangivelser i terrängen finns i 84 § i markanvändnings- och byggförordningen. Post- och utdelningsadressernas struktur definieras i rekommendationen för den offentliga förvaltningen om postadresser JHS 106. Rekommendationen gäller tills vidare.

3.2 Föremål för adressättningen

Det är i regel fastigheter som används som byggplatser och byggnader som adressätts. Kommunen kan efter behov också adressätta andra objekt, till exempel hamnar, bryggor eller andra platser som måste specificeras.

3.3 Adressens uppbyggnad

Adressernas struktur definieras i den rekommendation för den offentliga förvaltningen (JHS 106) som gäller tills vidare.

3.3.1 Gatuadress

Gatuadressen är den adress där fastigheten eller byggnaden är belägen och lägenhetsbeteckningen. Utgående från uppgifterna om gatuadressen ger kom-

munen ett adressnamn och ett adressnummer. Den som påbörjar eller ansöker om tillstånd för ett byggprojekt är skyldig att bestämma lägenheternas beteckningar enligt anvisningar från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I samband med ansökan ska beteckningarna också anmälas till kommunens byggnadstillsyn. En byggnad kan ha flera gatuadresser, till exempel om den ligger i ett hörn mellan två gator.

Tabell 1. Gatuadressens innehåll och datastruktur (enligt JHS 106 som gäller tills vidare).

Informationsenhet	Maximilängd	Tecken
Gatans eller vägens namn	50 tecken xx)	enligt ISO/IEC 8859-15
Adressnummer xxx) Åtkomstpunkt för fordon	13 tecken	numeriskt, små bokstäver platsens koordinater
Lägenhetens beteckning xxxx) bokstav (i allmänhet trappa) Trappuppgångens åtkomstpunkt	1 tecken	stora bokstäver platsens koordinater
Nummer (lägenhetens nummer)	3 tecken	numeriskt
Tilläggsbokstav (förekommer om den ursprungliga lägenheten har delats in i två eller flera lägenheter)	1 tecken	små bokstäver

xx) I tvåspråkiga kommuner antecknas adressnamnen på olika språk i egna fält.

xxx) Adressnumret är vanligen ett nummer. Bokstäver används endast om flera byggnader har samma nummer.

xxxx) Uppgifterna om lägenheten specificeras i enlighet med 23 e § i gällande förordning om befolkningsböcker. I vissa kommuner kan det fortfarande finnas fyrsiffriga lägenhetskoder.

Tabell 2. Exempel på adresser i tätorts- och glesbygdsområden.

Adresser i Finland	
Tätortsområden	
Birger Backman Backasgatan 25 B 13 00550 HELSINGFORS	namnet i grundform gatuadress, lägenhetsbeteckningen är B 13
Företaget Ab Utvecklingsavdelningen PB 55 21600 PARGAS	post till företag utdelningsadressen är en postbox
Birger A. Backman c/o Bo Backman Mannerheimvägen 97a A 52	andra namnet förkortat delad fastighet (97a)
Brita-L. Backman Handelsplanaden 25-27 40100 VASA	förnamnet förkortat sammanslagen fastighet (25-27)
Glesbygdsområden	
B. A. Backman Skogsängsvägen 598 60550 NÄRPES	förnamnen förkortade 5 980 meter från vägens början (med 10 meters noggrannhet)

3.4 Krav som ställs på adresser

Adressens primära uppgift är att specificera en plats så att den kan lokaliseras på ett allmänt begripligt sätt och vid behov hittas snabbt.

Adressen bör dessutom kunna användas i olika system. Kraven på adresser och adressnamn är följande:

Entydig

- varje adressnamn förekommer endast en gång i kommunen
- adressnamn som förekommer i grannkommuner bör undvikas
- en gata eller väg som fortsätter över kommungränsen kan ha samma namn på båda sidorna av gränsen

Postadressen är i regel samma som besöksadressen (gatuadressen)

- postadressen bör i mån av möjlighet motsvara besöksadressen

Praktisk och lättskriven

- adressnamnet bör vara tydligt och lätt att skriva, orimligt långa adressnamn bör undvikas

Adressen bör kunna identifieras som en adress

- adressen bör följa rekommendationerna för rättskrivning (se Språkinstitutets webbsida, på finska och en sammanfattning på svenska)
- adressen bör också motsvara föreställningen om en adress

Adressen anknyter till platsen

- det är bra om adressnamnet anknyter till omgivningens namnskick, en plats eller ett område, eller om adressnamnet kan identifieras som en del av ett visst område

Adressnamnens språk

- beroende på kommunens språkförhållanden är språket finska, svenska eller båda
- i kommuner i samiska områden kan samiska användas på motsvarande sätt

Adressen bör iaktta gemensamma rekommendationer

- adressen bör basera sig på rekommendationerna för den offentliga förvaltningen (JHS):
- JHS 106 Postiosoite (endast på finska, gäller tills vidare)

3.5 Adressens namndel

Namnskicket är en del av kommunens grundstruktur, vägvisning och säkerhet. Grunden för adresskicket utgörs i alla kommuner av de väg- och gatunamn som

kommunen slagit fast. Adressnamnet är en nödvändig del av adressen. Adressnamnet ska specificera sitt objekt och utan problem styra folk till rätt ställe.

3.5.1 Hävdvunna ortnamn som utgångspunkt

Namnskicket bär den lokala traditionen och kulturen, bevarar områdets historia och stöder den lokala identiteten. Ett namn som passar in i omgivningens namnskick är lätt att ta till sig och därför också tekniskt sett praktiskt. När hävdvunna ortsnamn används i adressnamnet behövs inte så många andra namngivningssätt. Ett adressnamn som baserar sig på ett hävdvunnet namn kan naturligtvis endast ges till en plats som har en naturlig koppling till det hävdvunna namnet.

Som källa rekommenderas de ortsnamn som finns på Lantmäteriverkets grundkarta Kartplatsen (<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>) och dess granskade stavningssätt. Det lönar sig att granska namnen på mindre platser i Namnarkivets samlingar vid Institutet för de inhemska språken (<https://nimiar-kisto.fi/>).

Det hävdvunna namnskicket räcker inte alltid till som material för adressnamnen. Då kan namn också ges utifrån ett tema som lämpar sig för områdets natur, historia eller kultur. Det är bra att anteckna, till exempel i kommunens dataregister, varifrån adressnamnet kommer. Kännedom om namngivningsgrunderna underlättar den framtida namnplaneringen.

3.5.2 Egenskaper hos ett bra adressnamn

Ett fungerande adressnamn följer skrivregler, är sakligt, så permanent som möjligt samt så lätt som möjligt att skriva, böja, uttala och komma ihåg.

Adressnamnen bör vara enhetliga, logiska och praktiska. Ett officiellt namn på en landsväg eller en enskild väg kan ha tagits i bruk för annat ändamål än för att användas som adressnamn och lämpar sig då inte nödvändigtvis som sådant som adressnamn, eftersom det kan ha besvärligt många delar (t.ex. Storskogens enskilda väg) eller vara oändamålsenligt på ett något annat sätt. Adressnamnet ska inte heller utan särskild orsak innehålla en term som anger vägens administrativa klass (t.ex. *landsväg*, *bygdeväg*, *enskild väg*, *skogsbilväg*), eftersom namnet blir för långt och tungt. Adressnamnen är inte bundna till exempel till väglagets verksamhetsområden eller namn.

Ett fungerande svenskspråkigt vägnamn slutar ofta med ordet *vägen*, men beroende på situation och miljö kan man också använda andra ord som hänvisar till en trafikled eller plats, såsom *gränden*, *backen* eller *udden*. Det lönar sig att endast med eftertanke använda namn som inte innehåller någon slutdel som anger platsens art, eftersom det kan vara svårt att uppfatta dem som adressnamn.

3.5.3 Beaktande av vägnätets struktur

Vid namnsättningen ska också vägnätets struktur beaktas. Vägar ska inte ges samma namn om de går i motsatt riktning från en väg av större klass. En väg får inte heller fortsätta med samma namn efter en korsning eller en cirkulationsplats.

En sidoväg ska enligt behov ges ett eget namn. En avgörande faktor är hur lång eller i övrigt betydande sidovägen är samt om den leder till flera bebyggda fastigheter. Varje separat väg som leder till fler än två byggplatser eller bebyggda fastigheter bör i regel ges ett eget namn. Om en enskild plats som ska adressättas ligger långt ifrån en namngiven väg kan vägvisningen skötas av fastighetsägaren som sätter upp en adressnummerskylt.

Enskilda vägar har ofta många förgreningar, vilket gör det nödvändigt att ge vissa sidovägar separata namn. Separata namn påverkar naturligtvis inte det sätt som väglaget är organiserat på. Väglaget fattar beslut om väglagets namn, men vägens adressnamn bestäms alltid av kommunen, oberoende av väghållaren. Nödcentralen styr utryckningsfordon till rätt rutt med hjälp av adressnamnet, eftersom väglagets namn inte syns i utryckningsfordonens system.

Etablerade namn bör inte ändras utan vägande skäl. Ett sådant skäl kan exempelvis vara en betydande ändring av vägnätet. Om en väg delas på mitten, finns det skäl att ge den ena delen ett nytt namn. Om två separata vägar istället går ihop och skapar en sammanhängande sträcka bör man överväga om ett namn ska användas för hela den sträckan.

Det kan vara nödvändigt att ändra ett vägnamn också i fall där en väg i ett glesbygdsområde som är en fortsättning på en gata inom planområdet utan grund har ett annat namn än planvägen eller om ett vägnamn påminner för mycket om ett annat vägnamn.

REKOMMENDATION:

Varje separat väg som leder till fler än två byggplatser eller bebyggda fastigheter ska i regel ges ett eget namn.

3.5.4 Adressnamnens språk

Språket i adressnamnen är finska, svenska eller båda, i enlighet med kommunens språkförhållanden. I kommuner i samiska områden kan på motsvarande sätt också användas samiska (t.ex. nordsamiska). Ortnamn som inte har någon motsvarighet på andra språk används i allmänhet i samma form också när adressnamnet bildas (t.ex. Långvik, Långvikintie). Det skapas alltså inte heller i detta fall någon modifierad översättningsmotsvarighet.

Institutet för de inhemska språken erbjuder hjälp med att planera adressnamn (namn@sprakinstitutet.fi).

Mer information: Institutet för de inhemska språken, Namnplaneringsanvisningar (<https://www.kotus.fi/nimistonsuunnittelu>, på finska).

3.5.5 Memorialnamn

Ett memorialnamn är ett namn som medvetet getts till minne av en person, en händelse eller någon annan omständighet (t.ex. Kaarina Karis väg). Memorialnamn ska endast ges med eftertanke. Personer kan också hedras på andra sätt än med att få en gata eller plats uppkallad efter sig, till exempel med en minnesskylt eller ett minnesmärke.

REKOMMENDATION:

- Platser namnges inte efter personer som är vid liv.
- Personen som hedras ska ha gjort något som allmänt erkänt är värt att minnas, och personen ska ha en positiv koppling till platsen.
- Memorialnamn ges inte på samma sätt som kommersiella namn, såsom verkssamma företag eller produktnamn.
- Namn som getts till minne av personer sammanställs inte till namngrupper.

Syftet med rekommendationen är att stödja bildandet av ett permanent namnskick och förebygga onödiga namnändringar. En persons betydelse för en gemenskap kan ofta bedömas objektivt först efter en tid, när den förvirring och känsla av förlust som dödsfallet orsakar har lagt sig.

Mer information:

Institutet för de inhemska språken: Memorialnamn (på finska) (https://www.kotus.fi/ohjeet/nimistonsuunnittelun_ohjeita/muistonimet_ja_nimikkopaikat)

3.6 Adressnummer

System för adressnumrering bygger antingen på löpande numrering eller avståndsbaserad numrering.

3.6.1 Löpande adressnumrering

På detaljplaneområden används i allmänhet ett system med löpande adressnumrering som anknyter till tomtindelningen och där varje tomt eller annan byggplats ges ett löpande adressnummer längs gatan.

Även på ett detaljplaneområde lönar det sig att beakta avståndet från korsning-

en. Om tomten eller byggplatsen ligger längre bort från korsningen är det möjligt att området som ligger mellan korsningen och tomten/byggplatsen bebyggs senare, till exempel när planen eller författningarna ändras.

3.6.2 Avståndsbaserad adressnumrering

I glesbygdsområden används i allmänhet en adressnumrering som anger avståndet från vägens början. Avståndet beräknas längs vägens huvudlinje till byggplatsens anslutning (dvs. inte ända till fastighetens gård). Avståndet mäts från början av vägen (Se 3.7 Adressnumreringens riktning).

Adressnumret ges så att den sista siffran i metertalet utelämnas (s.k. 10-system) eller så att de två sista siffrorna utelämnas (s.k. 100-system). Udda nummer ges på vägens högra sida och jämna nummer på den vänstra. I vissa fall har kommunen använt motsatt riktning (se kapitel 3.7). Om en anslutning till en byggplats till exempel ligger 35 meter från början av vägen kan byggplatsen enligt 10-systemet ges adressnummer 3 eller 4, beroende på vilken sida av vägen byggplatsen ligger.

Byggnaden kan också ligga långt ifrån en namnsatt väg eller i vissa fall vid vägen, men någon annanstans än vid anslutningen till byggplatsen. Även då bestäms adressnumret enligt tomtanslutningens läge vid den namnsatta vägen.

3.7 Adressnumreringens riktning

Då man gör upp adressnumreringen på vägar som leder till en kommuns centralort anses gatans eller vägens början finnas i den ända som ligger i centralorten, och numren växer i riktning från centralorten utåt. Sidogator och sidovägar anses börja vid anslutningen till en gata eller väg av högre klass, eller i den ända av gatan som trafiken huvudsakligen går genom. Vid kommunsammanslagningar hamnar man ibland i situationer där man måste vara flexibel med dessa principer, eller så måste vägarna namnges och numreras på nytt.

Också i rutplaneområden rekommenderas numrering av tomter i trafikens riktning från matarleden. Framför allt i gamla städer kan praxis också vara numrering efter väderstreck.

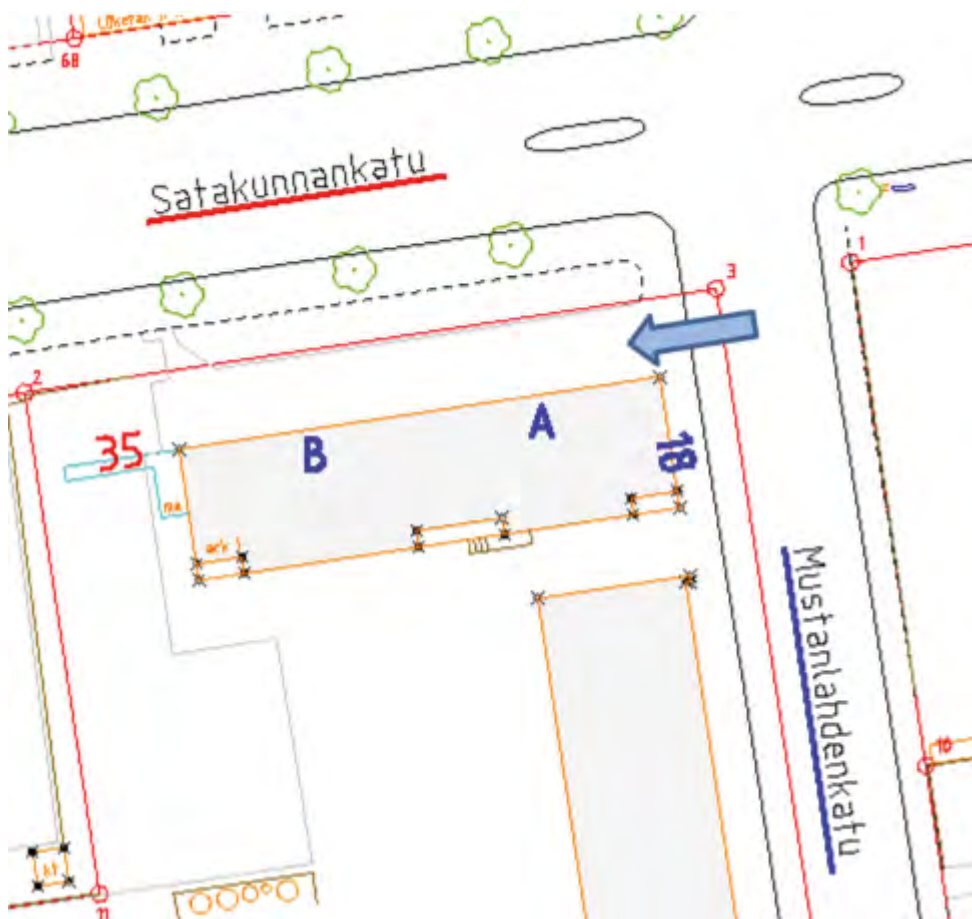
Adressnumren är udda på högra sidan av gatan eller vägen och jämna på vänstra sidan beräknat från gatans eller vägens början. Om adressnumreringen inom kommunens detaljplaneområden har bestämts så att udda nummer finns på vänstra sidan och jämna på högra sidan är det motiverat att använda samma system också i glesbygdsområden.

3.7.1 Antal adressnummer per tomt eller byggplats

Både en tomt enligt den bindande tomtindelningen och en annan byggplats kan ges flera adressnummer, om det på tomten eller byggplatsen finns eller sannolikt kommer att byggas flera separata byggnader. Om det på samma adressnummer finns flera byggplatser eller byggnader kan små bokstäver användas som tillägg (t.ex. 42a och 42b). Utöver den gemena bokstaven används inte något snedstreck (t.ex. 42/a). Inte heller bindestreck (t.ex. 42-1) rekommenderas i glesbygden. Stora bokstäver används endast för att beteckna trapphuset.

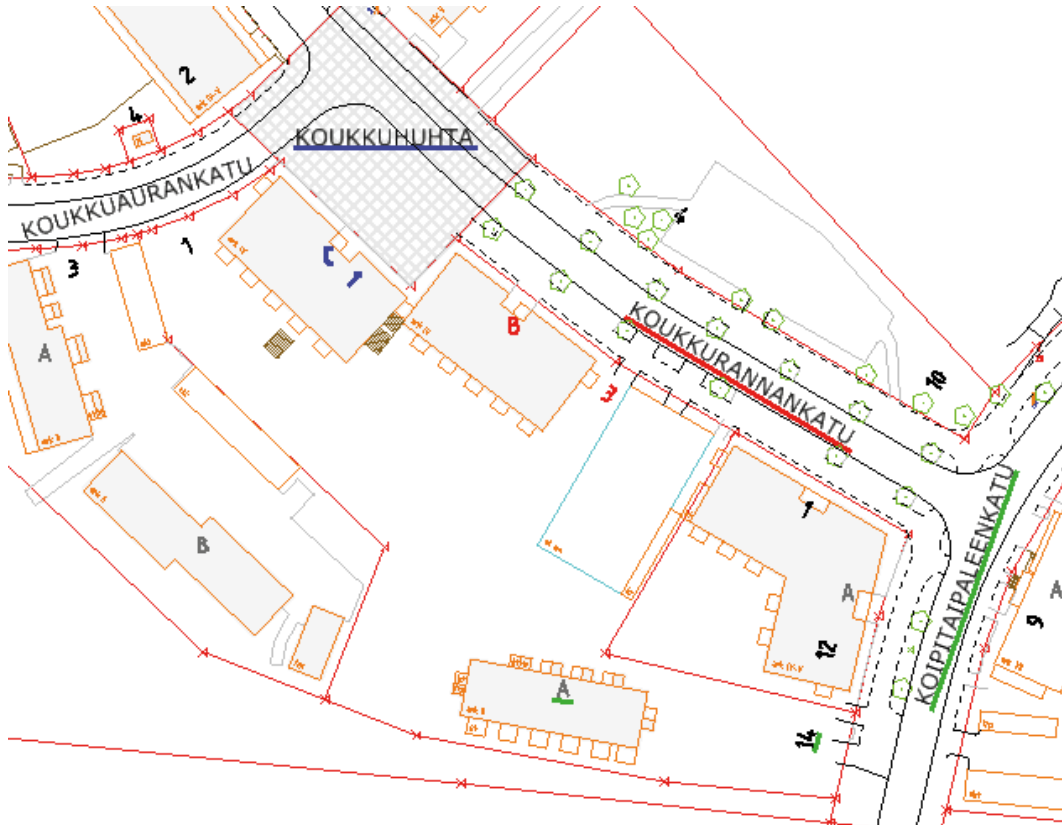
3.8 Adressnumrering av hörnhus

En tomt eller en byggplats som finns i hörnet av eller mellan gator eller vägar bör ges en adress som i första hand följer den gata eller väg som leder till byggplatsen (figur 8).

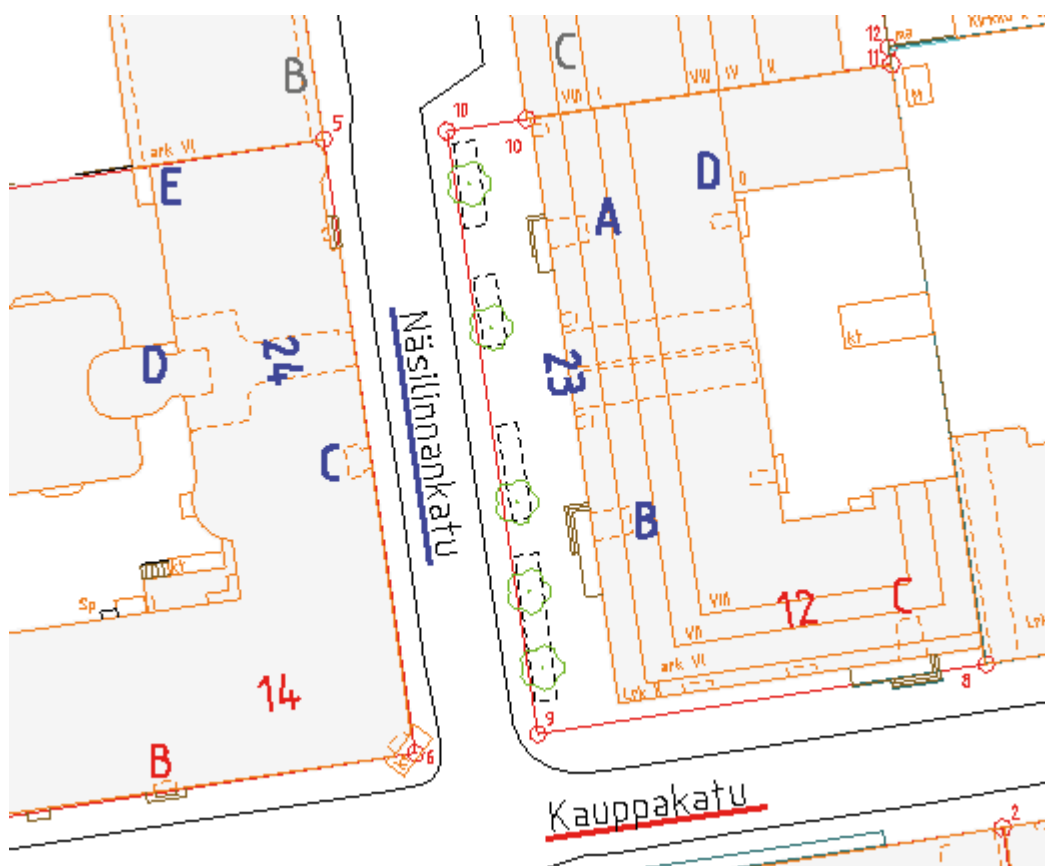

Figur 8. Byggnadens adress har fastställts i enlighet med den sidogata som ansluter till tomten (Mustanlahdenkatu 18). Baskarta: Tammerfors stad.

En bostad som ligger i ett hörnhus med flera våningar ska ha en primär adress enligt den gata eller väg som är mest lättillgänglig från trapphuset. Om byggnaden även kan nå från en sidogata, ska bostaden ges en parallelladress i kommunens adressinformationssystem. På det här sättet kan olika byggnader på tomten eller till och med olika trappuppgångar och lägenheter i byggnaden ha olika adresser (figurerna 9 och 10).

Figur 9. Tomten avgränsas förutom av två gator även av ett namngivet gatutorg. Tomtens olika byggnader har egna adresser som baserar sig på den gata eller gatuoöppning som man når byggnaden från (Koukkuhuhta 1C). Baskarta: Tammerfors stad.

Figur 10. Byggnaderna har flera adresser. Den adress som används bestäms enligt från vilken gata man når trapphuset/affärslokalerna (Näsilinnankatu 24C). Baskarta Tammerfors stad.

3.8.1 Numrering av bostadslägenheter och lokaler

Varje bostadslägenhet som är belägen i en byggnad med flera än en lägenhet måste ha en lägenhetsbeteckning.

Projekteraren bereder numreringen av lokaler och eventuella tilläggsbokstäver tillsammans med den som beställt byggprojektet. Kommunens byggnadstillsyn tar emot lägenhetsbeteckningarna för bostadslägenheter i samband med bygglov och förmedlar dem till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

För att göra adresssystemet mer heltäckande också när det gäller affärslokaler är det ändamålsenligt att ge varje lokal en beteckning och förmedla den till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har teknisk beredskap att ta emot beteckningar på affärslokaler, om kommunen förmedlar dem i samband med övriga uppgifter om byggprojektet.

3.9 Komplexa adresser i tät bebyggelse

3.9.1 Hybridbyggande och komplexa byggnadshelheter

De allt tätare centrumen och den tredimensionella omgivningen innebär utmaningar när det kommer till adressättning. En byggtrend just nu är så kallat hybridbyggande, det vill säga att olika funktioner (t.ex. boende, affärslokaler och offentliga tjänster) samlas i en och samma fastighet. Det här kan leda till avancerade byggnadshelheter. Vid hybridbyggen är det viktigt att adressplaneringen och räddningsmyndigheten deltar i ett tillräckligt tidigt skede av projektet. Projekteraren ska i god tid presentera en plan över adresserna för objektet eller objekten.

Tomter ges i regel en primär adress utgående ifrån vilken gata man tar sig till tomten. Vid hybridbyggen kan det till exempel hända att man bara kan nå fastigheten via en parkeringsgrotta under marken. I sådana fall kan rampen till parkeringsgrottan användas som adressens åtkomstpunkt för fordon. I byggnadshelheter med flera våningar används trappgångens beteckning och åtkomstpunkt vid behov också på olika nivåer, för att identifiera objekt som behöver en adressangivelse. För tydlighetens skull kan man också använda olika adressnamn för olika höjdlägen på en och samma tomt.

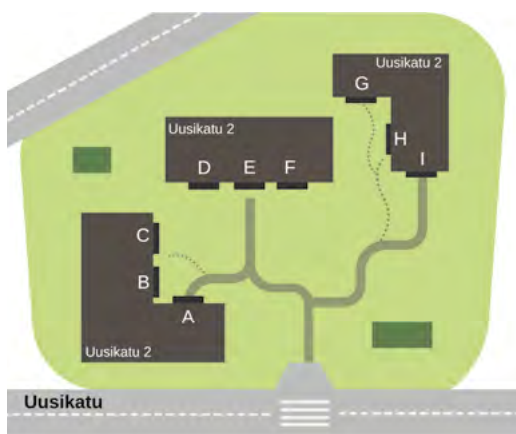
En tomt kan ges många adresser om det gör det lättare att särskilja byggnader och skapa ändamålsenliga adresser. I fortsättningen kan man tack vare en permanent lägenhetsbeteckning ge olika adresser till olika lägenheter i samma byggnad, beroende på hur man tar sig till lägenheterna.

3.9.2 Fastigheters interna adresser

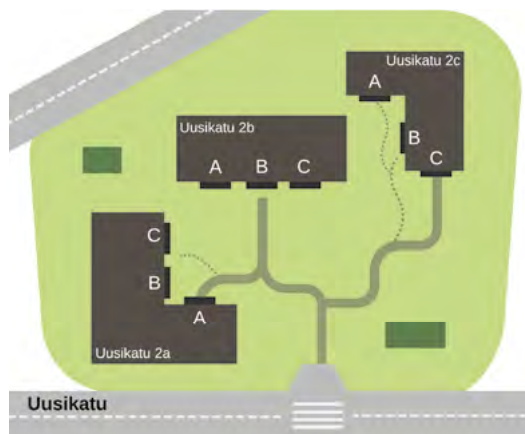
På stora fastigheter kan det finnas flera byggnader som använder en och samma ingång. I sådana fall ges byggnadernas adressnummer efter den gata där ingången ligger.

Om det finns flera byggnader på fastigheten börjar trapphusens beteckning från A, och då man går över till nästa byggnad fortsätter man från den förra byggnadens sista trapphus. I figur 11 är således adressen till alla byggnader på fastigheten Nygatan 2 och trapphusen betecknas A–I.

Om alfabetet tar slut och det inte finns några lediga siffror att använda kan byggnadernas nummer utökas med små bokstäver (se tabell 2, kapitel 3.3.2) i enlighet med figur 12. Som beteckningar för trapphusen används stora bokstäver, som i adresser för trapphus i byggnader som ligger längs med en gata. Den här lösningen bör dock bara användas i undantagsfall. Till exempel i nya områden är det bra att planera adresser som en helhet, så att man inte behöver ty sig till lösningen att utvidga byggnadsnumren med små bokstäver.

Figur 11. Fastighetens interna adresser, trapphusen anges med bokstäverna A–I.

Figur 12. Fastighetens interna adresser, utvidgning av byggnadsnumren med små bokstäver.

Figur 13. På tomten kan det utses interna förbindelseleder för att alla nödvändiga adressobjekt ska få individuella adresser. Karta: Tammerfors stad.

Det rekommenderas att det i närheten av infarten finns en orienteringstavla som visar var byggnaderna ligger, hur man tar sig till dem och vilka deras adresser är.

Figur 14. För att tomterna i den södra delen av kvarter 792 ska ha adresser utan små bokstäver har man gett kvarteret interna adressnamn. Om adresserna hade getts utifrån den större gatan skulle invånarnas gatuadresser utöver adressnumret också innehålla en liten bokstav för varje byggnad och en bokstav för trapphuset. Karta: Tammerfors stad.

3.10 Adresser i glesbygdsområden

3.10.1 Komplettering av adresssystemet

I vissa kommuner kan byggnader i glesbygden sakna gatuadresser. För att få en uppfattning om adressättningsarbetets omfattning och vad man bör fokusera på lönar det sig för kommunen att reda ut vilka områden som saknar adresser.

I glesbygdsområden bör man fastställa vägarnas längd och strukturen på bebyggelsen samt möjligheterna att på ett naturligt sätt dela upp opraktiskt långa vägar i vägar med olika namn. Bebyggelsens struktur och utvecklingsutsikterna i tätorter och byar och vägnätets struktur avgör huruvida det behövs en löpande numrering enligt tomterna eller om man väljer ett system som baserar sig på avstånd.

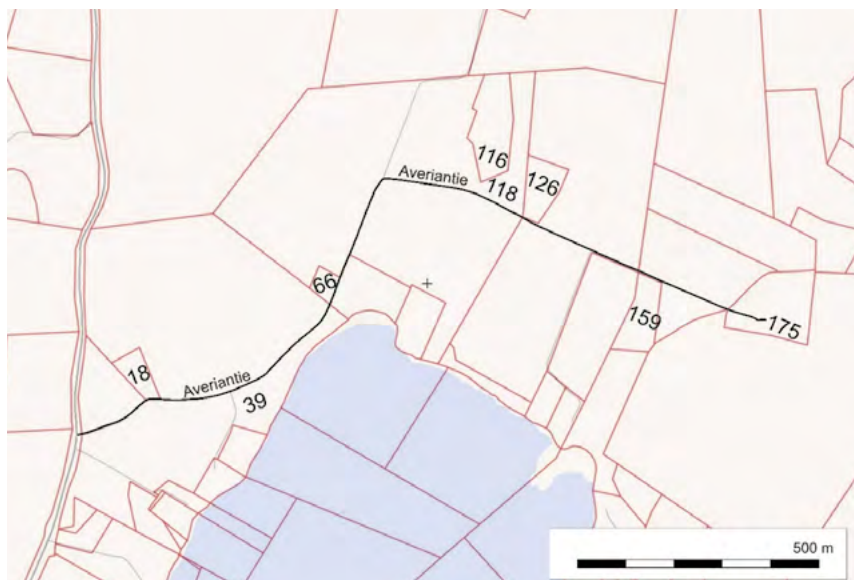
3.10.2 Val av adressnumreringssystem i glesbygdsområden

Kommunen kan använda samma adressnumreringssystem inom hela kommunen eller olika system för detaljplaneområden och glesbygdsområden, till exempel 10-systemet i glesbygdsområden och löpande adressnumrering inom detaljplaneområden. Det rekommenderas dock att samma system används inom hela glesbygdsområdet.

Figur 15. Löpande adressnumrering som bygger på tomtindelningen i ett detaljplaneområde. Baskarta: Esbo stad.

Som system för adressnumreringen i glesbygdsområden väljs i allmänhet 10-systemet. Endast i undantagsfall kan man i speciellt glest bebodda områden välja 100-systemet. Samtidigt bör man besluta hur gränserna dras mellan systemet för numrering enligt tomtindelningen i tätorter och systemet med en numrering som baserar sig på avstånd i glesbygdsområden.

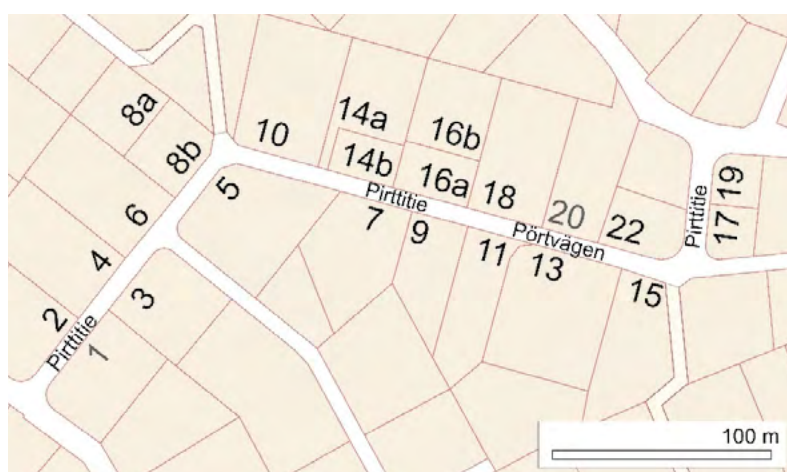
Figur 16. Adressnumrering enligt ett 10-system som bygger på avstånd i glesbygdsområde. Averiantie, Vichtis. Baskarta: Lantmäteriverket.

Figur 17. Adressnumrering enligt ett 100-system som bygger på avstånd. Marjasuvannontie, Savukoski. Indelningen per 100 meter lämpar sig endast för mycket glest bebyggda kommuner. Baskarta: Lantmäteriverket.

Om kommunen i enlighet med huvudregeln har valt 10-systemet bör vägar som är längre än 10 kilometer i mån av möjlighet delas in så att det inte uppstår några fyrsiffriga adressnummer. Det är ofta naturligt att bryta numreringen i vägkorsningar.

I tätorternas randområden förekommer det sällan problem med 10-systemet, eftersom löpande numrering enligt tomtindelningen i allmänhet stiger långsammare än siffrorna i 10-systemet. Då fortsätter numreringen logiskt. Ett 10-system som bygger på avstånd fungerar i allmänhet bra också i tätorter, eftersom det finns tillgängliga adressnummer med 20 meters mellanrum på bägge sidorna.

Figur 18. Användning av små bokstäver vid adressnumrering. Pörtvägen, Esbo. Baskarta: Esbo stad.

Väljer man då undantagsvis 100-systemet kan det bli svårigheter med numreringen i tätorternas randområden om vägen fortsätter med samma namn från planområdet ut i glesbygdsområdet. I sådana fall kan det vara bra att ge den vägsträcka som finns inom tätorten ett annat namn. Numreringen kan också till en del anges med hjälp av små bokstäver efter numret (t.ex. 42a och 42b), och på så sätt kan eventuella inkonsekvenser i randområdets numrering korrigeras.

I vissa kommuner har man gått in för samma adressnumrering som baserar sig på en löpande numrering av byggplatserna också i glesbygdsområden. Om glesbebyggelsen är relativt tät fungerar också detta system nöjaktigt. Ett adresssystem som bygger på löpande numrering av byggplatserna lämpar sig dock i allmänhet inte i glesbygdsområden närmast av följande orsaker:

- byggplatsernas läge i förhållande till andra byggplatser och vägar varierar, vilket gör att en löpande numrering inte ger tillräckligt noggranna uppgifter om var byggplatsen är belägen
- en löpande numrering är inte anpassningsbar om det kommer nya tomter mellan byggplatserna
- trafiklederna bildar inget klart hierarkiskt system i glesbygdsområden
- i detaljplaneområden är en adressenhet i allmänhet en fastighet som utgör en byggplats, men i glesbygdsområden är adressenheten en byggplats oberoende av fastighetsindelningen.

Vid adressnumreringen används i regel jämna adressnummer på vänstra sidan av gatan eller vägen och udda adressnummer på högra sidan.

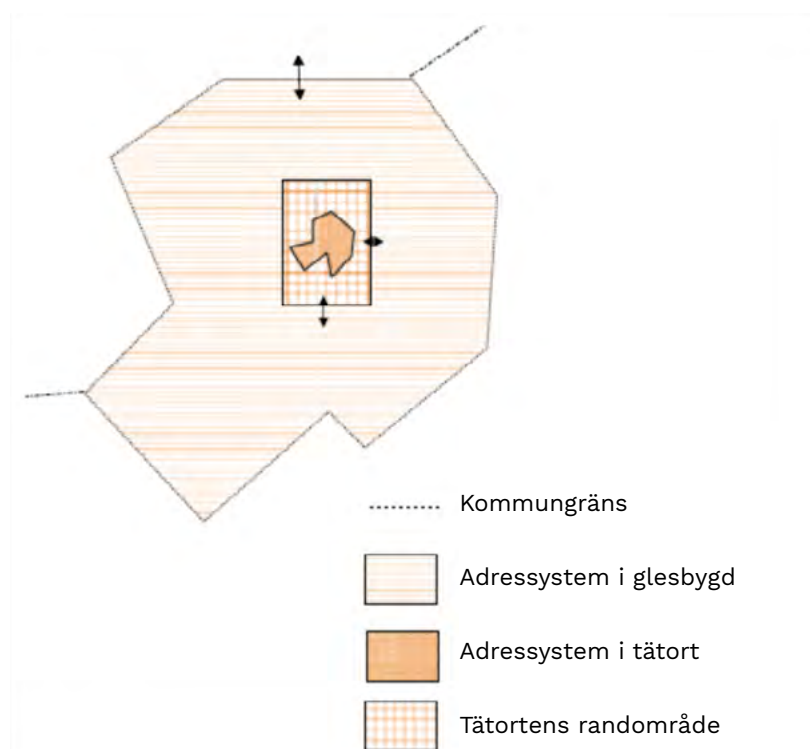
Figur 19. Löpande adressnumrering inom ett detaljplanerat område, (Nissnikuvägen, Smedsbyvägen 3, 10, 12). Utanför detaljplaneområdet används adressnumrering enligt 10-systemet som baserar sig på avstånd (Smedsbyvägen 53). Smedsbyvägen och Nissnikuvägen, Kyrkslätt. Baskarta: Lantmäteriverket.

På öar bör man använda 10-systemet som bygger på avstånd.

Avfärdsplatser som används när man tar sig till öar och andra objekt utanför vägnätet dit man tar sig vattenvägen, såsom sjösättningsplatser, bör omfattas av adresssystemet för att räddningsuppdrag och postutdelning ska kunna organiseras.

Adresserna till ovan nämnda objekt kan skapas av avfärdsplatsens adress och objektets gatuadress, om kommunens adressinformationssystem ger möjlighet till användning av en tvådelad adress (se t.ex. kapitel 3.11.4).

I glesbygdsområden finns det också många stora enheter (semesterbyar, garnisoner, anläggningar osv.) som har egen etablerad praxis beträffande gatuadresser. I fråga om dessa bör man noga överväga om det är nödvändigt och motiverat att ändra på nuvarande adresspraxis så att det motsvarar kommunens allmänna adresspraxis.

Figur 20. Användningsområden för adresssystem i glesbygd och tätort.

REKOMMENDATION:

I glesbygdsområden används det så kallade 10-systemet för adressnumrering som bygger på avstånd. Endast av särskilt vägande skäl kan man i de mest glesbebyggda områdena använda en adressnumrering enligt 100-systemet.

På öar där det inte finns någon väg rekommenderas en adressnumrering enligt 10-systemet som bygger på avståndet från öns norra spets medsols längs strandlinjen. Ett motsvarande förfarande bör tillämpas också på övriga strandområden där det inte finns någon vägförbindelse.

3.11 Adresser till öar och områden utanför vägnätet

Kommunen bör ge adresser också till byggplatser som är belägna på öar utan vägar och andra områden utanför vägnätet.

3.11.1 Adresser på öar

Adressen för en byggplats på en ö utan vägar består av ett adressnamn och ett adressnummer. Adressnamnet kan oftast vara öns namn. Vid behov kan adressnamnet kompletteras med namnet på till exempel en by eller sjö.

Eftersom öar är viktiga platser har nästan alla öar sedan gammalt ett namn som också finns på grundkartan. Det namnet tas i första hand också som adressnamn.

Samma adressnamn får dock inte upprepas inom kommunens område. Om det finns flera öar med samma namn i kommunen ska själva namnet inte ändras, men vid behov kan namnet i adresssystemet preciseras med byns namn, namnet på en sjö eller ett motsvarande namn som avser ett större område. Om det till exempel finns två Svinö kan den som ligger utanför Svartudden få adressnamnet Svartuddens Svinö. Den mer kända Svinön kan behålla namnet Svinö som adressnamn. Endast enligt prövning – till exempel om öarna är mycket lika i fråga om bosättning, storlek och välkändhet – kan också den andra ön ges ett preciserat adressnamn, till exempel Sommarsunds Svinö. Ibland kan en grupp mindre öar ha ett gemensamt namn, till exempel *Aspholmarna*, som också kan användas som öarnas gemensamma adressnamn.

Om öns namn inte finns på grundkartan kan man söka efter dess hävdvunna namn i namnarkivet vid Institutet för de inhemska språken eller fråga lokala invånare.

Man ska då komma ihåg att öns hävdvunna ortnamn och adressnamn är två olika saker. Hävdvunna ortnamn omfattas inte av kommunernas namnplanering.

Adressnamn som preciserats och adressnamn som getts till öar utan namn ska endast anges i guidekartor och adresskartor, inte grundkartan. I kommunens guidekarta kan adressnamn och hävdvunna namn anges med olika fonter.

Om det på ön finns en väg som förenar byggplatserna ska vägen ges ett namn, och gatuadressen bildas på vanligt sätt som för byggplatser invid vägen, med vägnamn och adressnummer i enlighet med det numreringssystem som kommunen använder i glesbygdsområden.

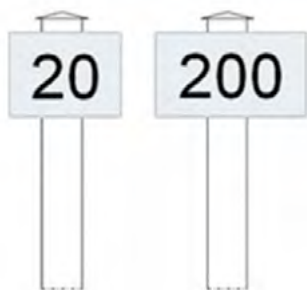
Om det på ön eller en del av ön inte finns någon väg som förenar byggplatserna består gatuadressen för byggplatser utan vägar av namnet på ön (eller vid behov det preciserade adressnamnet) och det adressnummer enligt 10-systemet som räknats ut längs strandlinjen. Det rekommenderas att numreringen börjar i öns norra spets och går medsols. Adressen till en byggplats som inte sträcker sig till stranden bestäms genom att man beaktar det kortaste avståndet från byggnaden till strandlinjen. Fastigheter som ligger vid stranden har jämna nummer, och fastigheter som ligger längre in på ön har udda nummer.

Mer information: Institutet för de inhemska språken: Adressnamn på öar (https://www.kotus.fi/ohjeet/nimistonsuunnittelun_ohjeita/saarten_osoitenimet, på finska och Språkbruks artikel på svenska).

3.11.2 Utmärkning av adresser på öar

Byggnadens ägare ska fästa byggnadens adressnummer på en sådan plats där den syns bra från den trafikerade farleden (t.ex. på en brygga, ett träd på stranden el. dyl.). När den huvudsakliga trafiken till en fastighet på en ö eller på fastlandet sker med båttransport, placeras adressnummerskylten på det ställe där man stiger i land på fastigheten (figur 21).

Det rekommenderas att även öns adressnamn läggs till på nummerskylten. Kommunen fattar beslut om både adressnamnet och adressnumret.

Figur 21. Angivelse av adressnummer vid landstigningsplatsen på en ö.

3.11.3 Adressen till postutdelningsstället och avfärdsplatsen på fastlandet till ett objekt på en ö

Postadressen till en byggnad som är belägen på en ö baserar sig på gatuadressen på ön. Invånarna och Posten kommer sinsemellan överens om postens utdelningsställe. Kommunen ger på normalt sätt adresser till bryggor, sjösättningsställen och motsvarande ställen på fastlandet från vilka man tar sig till ön. Avfärdsplatsens adress behövs för att man ska kunna visa vägen till ön.

I kommunens adresssystem sparas både uppgifter om öns gatuadress och adressen till avfärdsplatsen på fastlandet.

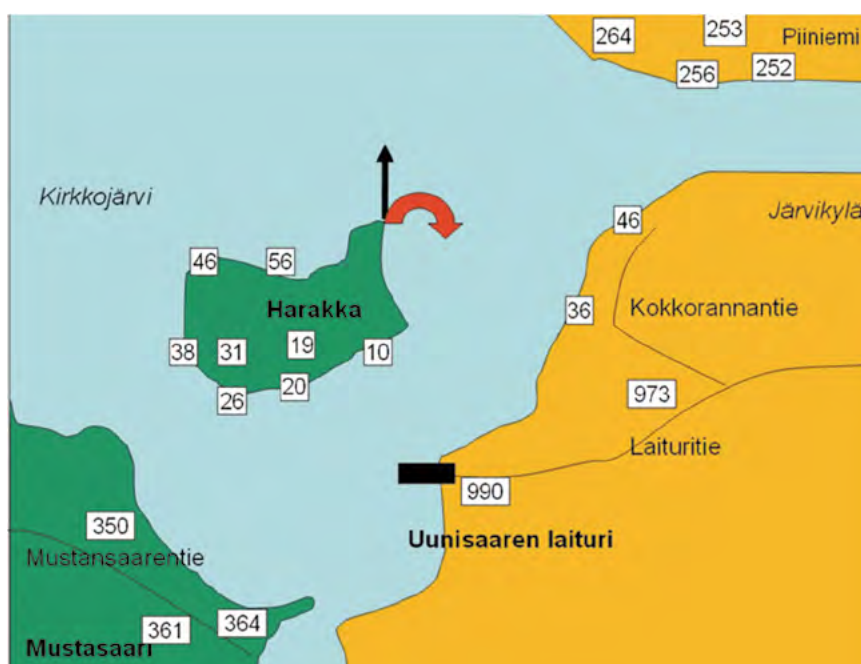
Det är speciellt viktigt att både nödcentralen och räddningsverket har tillgång till avfärdsplatsernas adresser.

Räddningsverket bedömer själv den kortaste vägen till ön. Med tanke på styrningen av den övriga trafiken är det viktigt att ha adressen till den avfärdsplats som kommunen uppgett. De som använder avfärdsplatsen ska komma överens med fastighetsägaren om var adressnummerskylten i terrängen ska placeras. På större båtplatsområden vid stränder ger kommunen en adress och levererar vid behov en nummerskylt.

3.11.4 Andra bebyggda strandområden utanför vägnätet

Andra bebyggda strandområden eller objekt i ödemarken som saknar vägförbindelse kan ha en gatuadress som till exempel baserar sig på namnet på den plats där objektet ligger (t.ex. namnet på sjön, viken eller udden) och en adressnumrering som börjar i områdets norra spets.

Om det är svårt att slå fast områdets norra spets kan ett sådant objekt också ges adressen till en avfärdsplats inom vägnätet på motsvarande sätt som till ett objekt på en ö.

Figur 22. Exempel på adresser till objekt belägna på öar.

- 1) Ö utan väg som förenar byggplatserna:
 Gatuadressen på ön: Skatön 56
 Gatuadressen till avfärdsplatsen på fastlandet: Bryggvägen 990
 Postadressen till ön: Skatön 56
 07975 Skäribyn

- 2) Om det finns en annan ö med samma namn i kommunen skapar man ett preciserat adressnamn, till exempel Kyrkträsk–Skatön:
 Gatuadressen på ön: Kyrkträsk–Skatön 56
 Gatuadressen till avfärdsplatsen på fastlandet: Bryggvägen 990
 Postadressen till ön: Kyrkträsk–Skatön 56
 07975 Skäribyn

- 3) Ö med en väg som förenar byggplatserna (Svartholmsvägen):
 Gatuadressen på ön: Svartholmsvägen 350
 Gatuadressen till avfärdsplatsen på fastlandet: Bryggvägen 990
 Postadressen till ön: Svartholmsvägen 350
 07975 Skäribyn

- 4) Område på fastlandet som saknar vägförbindelse
 Objektets gatuadress: Flintudden 256
 Adressen till avfärdsplatsen på fastlandet: Bryggvägen 990
 Objektets postadress: Flintudden 256
 07975 Skäribyn

4 Användning av lokaliseringsmärke i terrängen, vid snöskoterleder och friluftsleder

Lokaliseringsmärket anger en positioneringspunkt i terrängen. Det används på snöskoterleder som omfattas av vägtrafiklagen, men kan användas också på andra friluftsleder och objekt i terrängen. Utseendet på märket varierar, beroende på vilka leder eller objekt det används på.

Avsikten med lokaliseringsmärket är att underlätta räddningsmyndigheternas samarbete samt lokaliseringen av den hjälpbehövande i terrängen. Märket kan användas i hela landet. Märkets geografiska information registreras vid kommunen för räddningsmyndighetens bruk. Märket presenteras också i standarden SFS 4424 Skyltar för motions- och friluftsleder, som utfärdats av Finlands Standardiseringsförbund.

Figur 23. Lokaliseringsmärke

4.1 Anvisningar för användning av märket

4.1.1 Märkets innehåll

Innehållet som ska framgå av lokaliseringsmärket fastställs i vägtrafiklagen:

- Nödnummer
- Positioneringspunkt
- Kommunens namn
- Individuellt ortnamn (se namngivningssätt)
- Koordinater (WGS84, i form av grad, min.mm, t.ex. 67° 32.84 N 24° 15.83 E)

4.1.2 Identifiering av märket med ortnamn

För varje märke ges ett individuellt namn enligt kriterierna nedan. Inom kommunens område kan det inte finnas två märken med samma namn. Det lönar sig inte att använda logiskt framskridande siffror eller bokstavskombinationer till exempel på friluftsleder, eftersom tecknet inte är avsett att vara vägledande, utan det ska vara informativt och ange en särskild positioneringspunkt.

- väg- eller gatuadress (t.ex. väg- eller gatukorsning)
- märkets position enligt ortsnamnet (t.ex. namngivet vindskydd för övernattning)
- enligt ett ortnamn i närmiljön

Om platsen där märket är beläget inte har något namn på grundkartan, eller om det i dess närhet inte finns lämpliga namngivna platser för märket, kan ett ändamålsenligt nytt namn bildas. Ett sådant nybildat namn kan bildas på ett valfritt sätt genom att vid behov använda namn, andra ord, bokstäver och siffror.

4.1.3 Märkets placering

Märket placeras i terrängen på en plats där risken för en olycka enligt en kartläggning är större än normalt. Platser där ett märke kan placeras är till exempel

- Startplatser
- Rastplatser
- Korsningar: korsningar mellan vägar och leder
- Övriga riskfyllda platser som identifierats vid riskbedömning
- Platser nära vatten enligt behov
- Komplettering vid behov om avstånden är långa

Figur 24. Lokaliseringsmärke i terrängen, på Ylläs snöskoterled.

4.1.4 Märkets utseende

Märkets utseende på leder som omfattas av vägtrafiklagen anges i vägtrafiklagen (figur 25):

Vägtrafiklagen 729/2018, 4 kap. Reglering av trafiken

§ 83

Övriga märken som är avsedda för reglering av trafiken

Utseendet på övriga märken som är avsedda för reglering av trafiken samt deras syfte och placering framgår av bilaga 3.9 till lagen. Med märket I14 anges en positioneringspunkt på en snöskoterled.

Figur 25. Ett lokaliseringsmärke enligt vägtrafiklagen som används på leder som omfattas av vägtrafiklagen. Märket är gult med en röd kantlinje.

Utseendet på märket i övrigt följer standarden SFS 4424 Skyltar för motions- och friluftsleder (figur 26):

5. Upplysningsmärken

5.6 Skylt för första hjälpen och lokaliseringsmärken

H003: Lokaliseringsmärke

Figur 26. Ett lokaliseringsmärke som används på andra leder än de som omfattas av vägtrafiklagen. Märket är gult med en svart kantlinje.

4.2 Märkets geografiska information införs i kommunens adressinformationssystem

Kommunen registrerar geografisk information om märket till exempel kommunens adressinformationssystem så att informationen också förmedlas till det material som nödcentralen och de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten använder. Den som sätter upp märket ska informera kommunen om planen för uppsättning av märken.

- planerad placering av märket
- eventuellt namnförslag

Kommunen granskar planen och godkänner namnförslaget, eller ger nya namn vid behov.

- namnen ska vägleda till rätt plats och harmoniseras med det övriga namnbeståndet
- kommunen kontrollerar också att det inte införs två märken med samma namn inom kommunens område

Den som sätter upp märkena i terrängen enligt en plan som godkänts av kommunen meddelar kommunen då märkena har satts upp.

Bilaga 1. Rekommendationer om gatu- och vägskyltar samt byggnaders nummerskyltar

Gatunamnskyltar

Vid bostads- och samlargator där den tillåtna körhastigheten är 30 km/h - 50 km/h, t.ex. i bostadsområden och centrumområden.

Texttyp: Helvetica Medium, små bokstäver

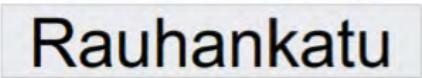
Textfärg: Svart

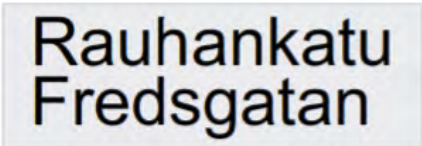
Texthöjd (mm) när den högsta hastigheten i området är 50 km/h: Stor bokstav 61 mm, liten bokstav 45 mm

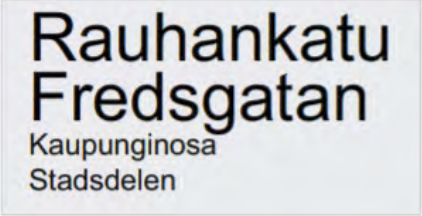
Skyltens grundfärg: Vit

Övrig information på skylten: Skylten kan innehålla stadsdelens namn och/eller nummer. Ingen annan information får finnas på skylten, såsom pilar och reklam, som gör informationen mindre tydlig och som gör det svårare att se skylttexten från ett fordon i rörelse. Utomhusreklam som är avsedd för trafikanter på en landsväg får inte sättas upp utanför ett detaljplaneområde eller inom ett detaljplaneområde på ett trafikområde som avses i 83 § 4 mom. i markanvändnings- och bygglagen.

Uppsättning/placering av skyltar: Skyltarna planeras av kommunen. Skyltar sätts upp på ett allmänt område, en fastighet, dess område eller byggnad med stöd av 163 § i markanvändnings- och bygglagen. Då skyltar monteras på en stolpe ska skylttexten vara dubbelsidig. Skyltar kan vid behov sättas upp på samma stolpe som vägmärken, i första hand under vägmärkena. Gatuskyltar får inte skymma vägmärkets synlighet.

	Skyltens höjd: 90 mm
---	----------------------

	Skyltens höjd: 180 mm
---	-----------------------

	Skyltens höjd: 270 mm
---	-----------------------

Namnskyltar och deras detaljer påverkar vår livsmiljös särdrag och utgör en del av den byggda kulturmiljön.

Gatunamnskyltar och vägnamnskyltar

Vid huvud- och samlargator där den tillåtna körhastigheten är 60 km/h - 80 km/h, t.ex. i förorter, industriområden och glesbygdsområden.

Texttyp: Helvetica Medium, små bokstäver

Textens färg: Svart

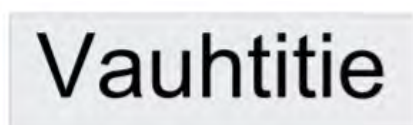
Texthöjd (mm) när huvudgatans/-vägens högsta hastighet är 60 km/h: Stor bokstav 80 mm, liten bokstav 60 mm

Texthöjd (mm) när huvudgatans/-vägens högsta hastighet är 80 km/h: Stor bokstav 100 mm, liten bokstav 80 mm

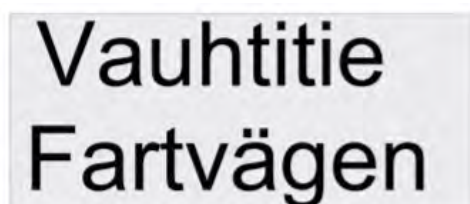
Skyltens grundfärg: Vit

Övrig information på skylten: Det rekommenderas att ingen annan information ska placeras på skylten, såsom pilar och reklam, som gör informationen mindre tydlig och gör det svårare att se skylttexten från ett fordon i rörelse. Utomhusreklam som är avsedd för trafikanter på en landsväg får inte sättas upp utanför ett detaljplaneområde eller inom ett detaljplaneområde på ett trafikområde som avses i 83 § 4 mom. i markanvändnings- och bygglagen.

Uppsättning/placering av skyltar: Det är i regel kommunen som planerar och sätter upp skyltarna. Skyltar sätts upp på ett allmänt område, en fastighet, dess område eller byggnad med stöd av 163 § i markanvändnings- och bygglagen. Då skyltar monteras på en stolpe ska skylttexten vara dubbelsidig. Avståndet till vägrenens yttre kant för en vägnamnskylt som fästs på en stolpe ska vara cirka 4 meter. Skyltar kan vid behov sättas upp på samma stolpe som vägmärken, i första hand under vägmärkena. Gatuskyltar får inte skymma vägmärkets synlighet.

Skyltens höjd är 150 mm
när den högsta hastigheten är 60 km/h

Skyltens höjd är 200 mm
när den högsta hastigheten är 80 km/h

Skyltens höjd är 150 mm
när den högsta hastigheten är 60 km/h

Skyltens höjd är 200 mm
när den högsta hastigheten är 80 km/h

Gatunamnskyltar och vägnamnskyltar

Områden med särskilda värden och områden med lokala särdrag.

Texttyp: Enligt separat plan

Textens färg: Svart eller enligt planen

Texthöjd (mm): Enligt separat plan, dock minst 60 mm

Skyltens grundfärg: Vit eller enligt planen

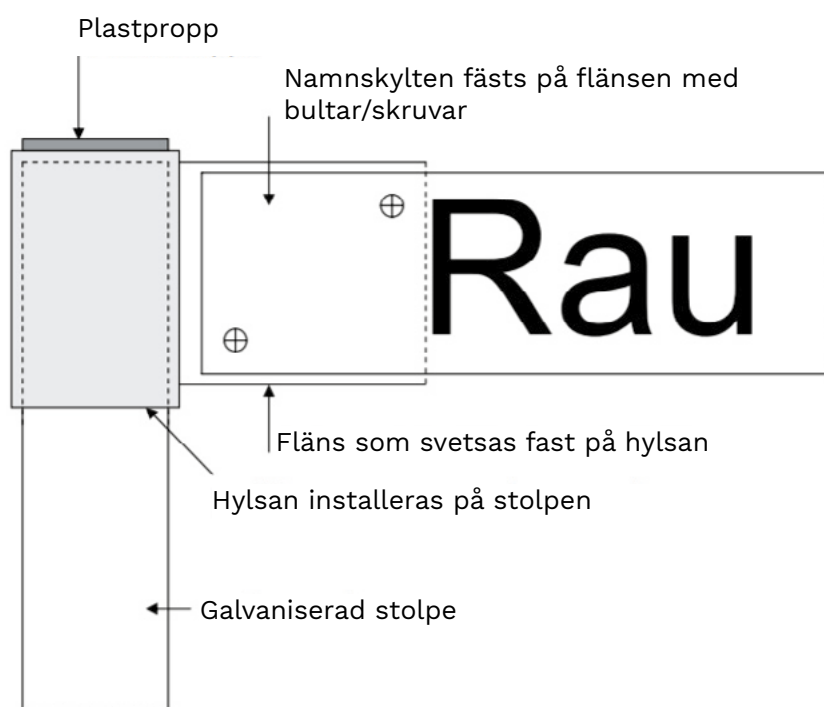
Skyltens placering: Enligt separat plan

Skyltens minimihöjd: 90 mm

Namnskyltar och detaljerna på dem påverkar vår livsmiljös särdrag och utgör en del av den byggda kulturmiljön.

Gatunamnskyltar och vägnamnsskyltar

Adressmärkning av byggnad i tätorter

Mall: Nummerskylt

Adressangivelserna vägleder utrycknings- och servicetrafik samt annan trafik till fastigheten.

Ägarens skyldighet: Ägaren till en byggnad ska på en plats som syns från gatan eller någon annan trafikled och från trafikområdet inne på tomten sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden och trapphuset. Kommunen bestämmer byggnadens adressnummer. Beslut om adressnumrets texttyp och skyltens storlek fattas av kommunen eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Byggnadens adressbeteckning ska förses med belysning om det föreskrivs av kommunen. En byggnads adressnummer kan också anges med en namn- och nummerskylt, där både gatunamnet och byggnadens nummer anges på samma skylt.

Texttyp: Helvetica Medium, små bokstäver

Numrets / textens färg: Svart, stor kontrast till numrets bakgrund

Numrets höjd: 100 mm

Storleken på numrets bakgrund: Bakgrundens höjd 150 mm, bredd enligt exemplen nedan

Numrets bakgrundsfärg: Vit eller ljusgrå

Numrets höjd från marken: min. 2100 mm

Numrets placering:

Adressnumret för en byggnad som gränsar till en gata eller som befinner sig i dess omedelbara närhet placeras på väggen vid en port eller annan ingång som leder till gatan.

Om byggnaden inte finns i omedelbar närhet av gatan, placeras adressnumret på en synlig plats på ca 2,1 meters höjd från marken, vid behov på en separat stolpe i början av infarten till fastigheten. Om det finns fler trapphus i byggnaden ska de märkas ut med stora bokstäver. Om samma adress är delad, kommer de små bokstäverna, t.ex. 2a och 2b, omedelbart efter numren. Vid en hörntomt placeras båda adressnumren synligt mot gatan, om byggnaden är tydligt synlig från båda gatorna.

Skyltar på tomten:

När det är fråga om en grupp av flera byggnader placeras orienteringstavlan i närheten av en infart för att underlätta räddningsverkets verksamhet. På orienteringstavlan anges byggnaderna, trappbeteckningarna, skyddsrum och räddningsväg. En räddningsväg, dvs. körförbindelse som utryckningsfordonen kan använda i nödsituationer, anges med en skylt. Skyltens grundfärg är gul med svart text. På skylten står det antingen 1) Räddningsväg, 2) Pelastustie Räddningsväg eller 3) Pelastustie.

Adressmärkning av byggnad i tätorter

Modell: Namn- och nummerskylt

Adressangivelserna vägleder uttrycknings- och servicetrafik samt annan trafik till fastigheten.

Ägarens skyldighet: Ägaren till en byggnad ska på en plats som syns från gatan eller någon annan trafikled och från trafikområdet inne på tomten sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden och trapphuset. Kommunen bestämmer byggnadens adressnummer. Beslut om adressnumrets texttyp och skyltens storlek fattas av kommunen eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Byggnadens adress kan anges med ett nummer eller alternativt med en namn- och nummerskylt i enlighet med dessa anvisningar. Namn på bostadssamfund av typen Bostads Ab som baserar sig på gatunamn bör inte ingå i kombinationen. Ett namn på bostadssamfund som baserar sig på gatunamnet bör inte heller placeras på byggnadens vägg på ett sätt som påminner om gatunamnsskyltar. Adressen ska förses med belysning om det föreskrivs av kommunen. Det rekommenderas att man på namn- och nummerskyltar använder språkversioner som följer språklagstiftningen

Texttyp: Helvetica Medium, stora bokstäver

Textens och numrets färg: Svart, tillräckligt stor kontrast till bakgrunden

Textens + numrets höjd: Stor bokstav 80–100 mm/liten bokstav 60–80 mm, numrets höjd 80–100 mm, texten placeras i skyltens längdriktning i mitten.

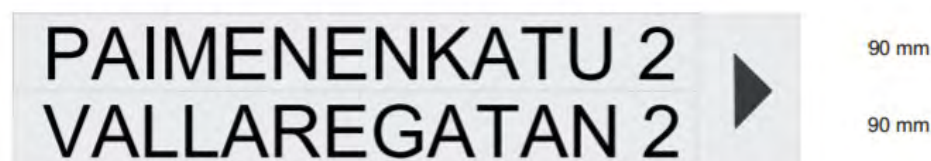
Bakgrundsfärg: Vit eller ljusgrå

Höjd från marken: min. 2100 mm

Placering av gatuadressnummer:

För att undvika missförstånd placeras gatuadressnumret för en byggnad som gränsar till en gata eller i dess omedelbara närhet i första hand på byggnadens vägg eller en konstruktion vid gatan i fråga. Om byggnaden inte finns i omedelbar närhet av gatan, placeras gatuadressnumret på en synlig plats på ca 2,1 meters höjd från marken, vid behov i en separat stolpe i början av infarten till fastigheten. Numret kan då undantagsvis förses också med en pil som visar riktningen.

Byggnadens trapphus anges med siffror och/eller stora bokstäver. Om samma adress är delad används små bokstäver som placeras omedelbart intill siffrorna, till exempel 2a och 2b. Vid en hörntomt placeras båda adressnumren synligt mot gatan, om byggnaden är tydligt synlig från båda gatorna.

Skyltar på tomten:

När det är fråga om en grupp av flera byggnader placeras orienteringstavlan på tomten i närheten av en köranslutning för att underlätta räddningsverkets insats. På orienteringstavlan anges byggnaderna, trappbeteckningarna, skyddsrum och räddningsväg. En räddningsväg, dvs. körförbindelse, som utryckningsfordonen kan använda i nödsituationer, anges med en skylt. Skyltens grundfärg är gul med svart text. På skylten står det antingen 1) Räddningsväg, 2) Pelastustie Räddningsväg eller 3) Pelastustie.

Adressangivelse för byggnad i glesbygden

Adressangivelserna vägleder utrycknings- och servicetrafik samt annan trafik till fastigheten.

Ägarens skyldighet: Ägaren till en byggnad ska på en plats som syns från gatan eller någon annan trafikled och från trafikområdet inne på tomten sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden och trapphuset. Kommunen bestämmer adressnumret. Beslut om adressnumrets texttyp och skyltens storlek fattas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Texttyp: Helvetica Medium, små bokstäver

Numrets / textens färg: Svart, stor kontrast till skyltens färg

Numrets / textens höjd (mm) när huvudvägens högsta hastighet är 60 km/h: Nummer 100 mm, liten bokstav 60 mm

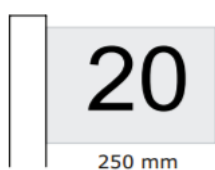
Numrets / textens maximihöjd, när huvudvägens högsta hastighet är 80 km/h: Nummer 150 mm, liten bokstav 100 mm

Skyltens grundfärg: Vit eller ljusgrå

Skyltens höjd från markytan (mm): Min. 2000 mm

Skyltens placering:

Adressnumret för en byggnad i omedelbar närhet av vägen placeras på väggen vid den port som leder till vägen eller vid någon annan ingång. Om byggnaden inte finns i omedelbar närhet av vägen placeras adressnumret på en synlig plats på ca 2,1 meters höjd från marken, vid behov på en separat stolpe i början av infarten till fastigheten. Om infarten leder till två fastigheter används den gemensamma adressen, och de markeras med små bokstäver omedelbart intill numret t.ex. 120a,b.

Skyltarnas höjd
150 mm då körhastigheten är 60 km/h
200 mm då körhastigheten är 80 km/h

150 mm då körhastigheten är 60 km/h
200 mm då körhastigheten är 80 km/h

150 mm då körhastigheten är 60 km/h
200 mm då körhastigheten är 80 km/h

Adressangivelse för byggnader på öar

Adressangivelserna vägleder utrycknings- och servicetrafik samt annan trafik till fastigheten.

Ägarens skyldighet:

Ägaren till en byggnad ska sätta upp ett nummer eller en bokstav som beteckning för byggnaden på en plats som är synlig från trafikleden. När den huvudsakliga trafikformen till en fastighet på en ö eller på fastlandet är båttransport, placeras skylten med beteckning vid stranden till fastigheten. Kommunen bestämmer adressnumret. Beslut om adressnumrets texttyp och skyltens storlek fattas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Texttyp: Helvetica Medium

Numrets färg: Svart, stor kontrast till skyltens färg

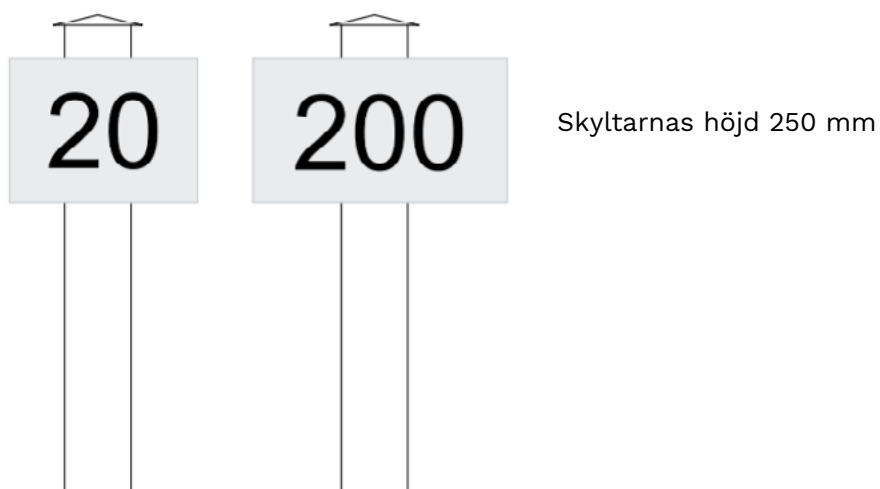
Numrets höjd (mm): 200 mm

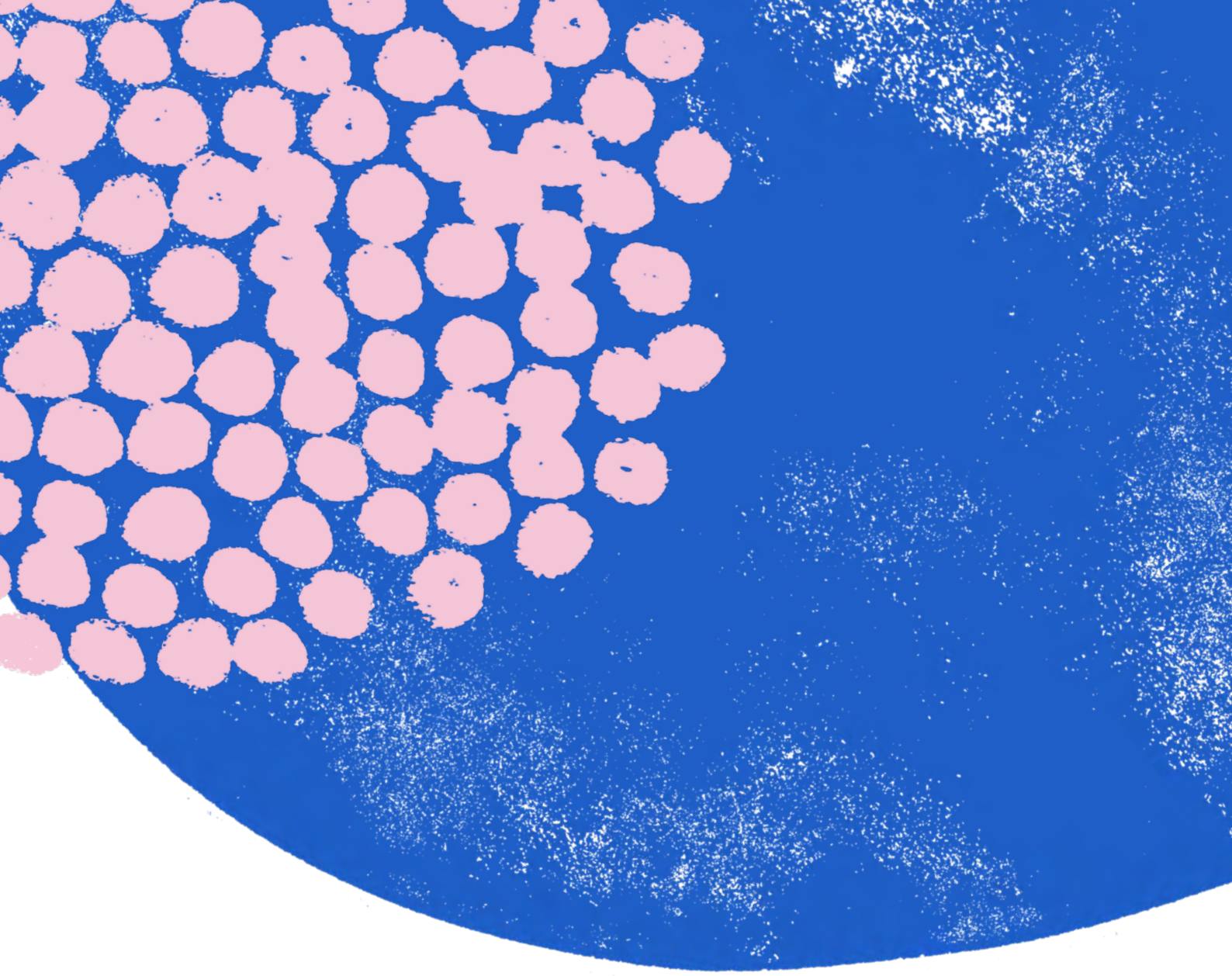
Skyltens grundfärg: Vit eller ljusgrå

Skyltens höjd från markytan (mm): Min. 1500 mm

Skyltens placering:

Skylten placeras vid strandområde så att den syns i riktning mot sjö- eller havsområdet.

Kommunens adresssystem

Helsingfors 2022

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet